

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra žurnalistiky

**Podoba hlavních zpravodajských relací
na televizních stanicích ČT1, Nova, Prima**

Bakalářská diplomová práce

Veronika KUSÁ

Vedoucí práce: Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně, uvedla v ní veškerou použitou literaturu a dodržela předepsaný počet znaků.

V Olomouci 5. 4. 2010

.....

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Markovi Lapčíkovi, Ph.D. za cenné rady a odborné vedení práce, dále pak Bc. Tomášovi Gottwaldovi za přátelskou pomoc a poskytnutí analyzovaného souboru.

Abstrakt

Práce se zabývá současnou podobou televizního zpravodajství. Pomocí kvalitativního výzkumu analyzuje strukturu hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT1, Nova, Prima, a podává tak soubor invariabilních prvků, které jsou uplatňovány při jejich vzniku. Práce je založena na klasifikaci daných prvků, rozboru funkce a jejich popisu v rámci konkrétní zpravodajské relace. Zároveň zkoumá, jaké kompoziční prvky jsou relacím společné a v jakých se naopak odlišují, a poskytuje tak vzájemnou komparaci současných českých zpravodajských relací.

Klíčová slova

Televize, televizní zpravodajství, hlavní zpravodajská relace, ČT1, Nova, Prima, zpravodajský diskurs, diskursivní strategie, invariabilní prvky, diskursivní prvky, kvalitativní výzkum, diskursivní analýza, grounded theory, sémiotický koncept.

Abstract

The thesis deals with the current form of the television newscast. Using the quantitative research it analysis structure of the main news of the ČT1, Nova and Prima television stations. This way it shows a complex of invariable elements used for their formation. The thesis is based on clasification of elements, analysis of their function and description in a context of certain newscast. In the same time, it investigates which elements are common and diverse for all of the examined programs and this way it provides their mutual comparison.

Key words

Television, television newscast, main news, ČT1, Nova, Prima, newscast discourse, discourse strategies, invariable elements, discourse elements, quantitative research, discourse analysis, grounded theory, semiotic conception.

Obsah

1. Úvod	7
2. Cíl	7
3. Teoretická východiska práce	8
4. Metodologie	11
4.1 Zvolené metody výzkumu	11
4.2 Vlastní výzkum	12
5. Analytický koncept	15
5.1 Diskursivní strategie	15
5.1.1 Legitimizace	16
5.1.2 Identifikace	16
5.1.3 Autentizace	17
5.1.4 Kontextualizace	17
5.1.5 Dramatizace	17
5.1.6 Negativizace	18
5.1.7 Entertainizace	18
5.1.8 Serialita	19
5.2 Klasifikace diskursivních prvků	19
5.2.1 Prvky konstruuující studiovou část zpravodajské relace	20
5.2.1.1 Newsroom	20
5.2.1.2 Časomíra	20
5.2.1.3 Znělka	20
5.2.1.4 Studio	21
5.2.1.5 Moderování	21
5.2.1.6 Introducing	22
5.2.1.7 Newsbelt	22

5.2.1.8 Projekce	22
5.2.1.9 Předěly	22
5.2.1.10 Rozloučení	22
5.2.2 Prvky zasahující do studiové i reportážní částí relace	23
5.2.2.1 Newsteam.....	23
5.2.2.2 Interview.....	23
5.2.2.3 Auditivní složka	23
5.2.3 Prvky užívané při tvorbě reportáže	24
5.2.3.1 Headlines	24
5.2.3.2 Kauza	25
5.2.3.3 Top story.....	25
5.2.3.4 Newsfilm	25
5.2.3.5 Talking head.....	25
5.2.3.6 Stand-up	26
5.2.3.7 Živé vstupy	26
5.2.3.8 HLP	27
5.2.3.9 Obecný zdroj.....	27
5.2.3.10 Expertní zdroj.....	28
5.2.3.11 Kompetentní zdroj.....	28
5.2.3.12 Telefonát	28
5.2.3.13 Rekonstrukce události.....	28
5.2.3.14 Konstruování konfliktu.....	29
5.2.3.15 Soft shot	29
5.2.3.16 Fotografie	29
5.2.3.17 Grafika.....	30
5.2.3.18 Další zdroje.....	30
5.2.3.19 Titulky	30

5.2.3.20 Odkazy na subjekty mimo diskurs zpravodajské relace	31
6. Analýza hlavních zpravodajských relací.....	32
6.1 Televizní noviny	32
6.1.1 Studiová část	32
6.1.2 Reportážní část	36
6.2 Události.....	40
6.2.1 Studiová část	40
6.2.2 Reportážní část	43
6.3 Zprávy TV Prima	46
6.3.1 Studiová část	46
6.3.2 Reportážní část	48
7. Shrnutí výsledků analýzy a komparace prvků v rámci jednotlivých televizních stanic	51
8. Závěr	55
9. Seznam literatury	56

1. Úvod

Práce se zabývá fenoménem televizního zpravodajství. Nahlíží na něj jako na specifický typ diskursu, který je vytvářen určitými prvky, jež se jako nositelé významů podílejí na jeho vymezení oproti ostatním masmediálním sdělením. Tématem této bakalářské práce jsou právě tyto diskursivní prvky, které utvářejí podobu hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích v České republice.

Oblast televizního zpravodajství jsem si jako téma své bakalářské práce vybrala s ohledem na své dosavadní studium oboru žurnalistika a filmová věda. Při výběru tématu jsem přihlížela také ke svému zájmu o televizní médium, ovlivnila mě rovněž pracovní praxe, kterou jsem absolvovala jako redaktorka zpravodajství v ostravském studiu České televize.

Práce analyzuje strukturu televizního zpravodajství, a rozebírá tak postupy jejího vzniku a základní stavební prvky. Je zaměřena na hlavní zpravodajské relace současných českých televizních stanic (ČT1, Nova, Prima). Cílem práce je systematický popis základních invariabilních prvků, které se podílejí na výstavbě televizních zpravodajských relací, jejich identifikace, rozbor funkce, podoba v rámci konkrétní zpravodajské relace a jejich srovnání napříč vybranými televizními stanicemi.

Pomocí kvalitativního výzkumu za použití principů grounded theory, sémiotického konceptu a diskursivní analýzy jsou vymezeny invariabilní stavební prvky, na jejichž základě je možno vysledovat jisté podobnosti a stanovit obecné postupy při výstavbě zpravodajských relací. Podává tak představu o principech výstavby v rámci konkrétní zpravodajské relace. Zároveň zkoumá, jaké kompoziční prvky jsou relacím společné a v jakých se naopak odlišují, a poskytuje tak komparaci současných zpravodajských relací na veřejnoprávní a komerční televizní stanici.

2. Cíl

Práce si klade za cíl analyzovat pomocí kvalitativního výzkumu současnou podobu hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT 1, Nova a Prima. Cílem je tedy podat soubor všech invariabilních prvků, které se podílejí na vzniku zpravodajských relací, a zároveň popsat jejich podobu v rámci konkrétní relace na dané televizní stanici.

3. Teoretická východiska práce

Televizní zpravodajství je médium spadající do oblasti masové komunikace a jako takové zaujímá v soudobé společnosti významné postavení. Jak dokládá Jirák, Köpplová (2009) je to především díky faktu, že si tato média postupem času vytvořila výrobní postupy, které jim dovolují produkovat mediální obsahy aktuálně, v krátkých a pravidelných periodách, s důrazem na to, co je bezprostředně podstatné či zajímavé. Primárním cílem média je zprostředkování něčeho někomu, tzv. mediace. Jak ale uvádějí Jirák, Köpplová (2009), každé médium vtiskuje procesu mediace určitý ráz. Masmédia podávají svědectví o světě, přesvědčují, vyjasňují, vzdělávají nebo baví své publikum. Masová média se stala součástí našich životů, konstruuji náš obraz o světě, určují, co je normální a co ne, podílejí se na vnímání každodenní reality. McQuail (2007) zdůrazňuje pronikavost médií srovnáním s dřívějším chápáním zprostředkování skutečnosti, které předpokládalo existenci hranice mezi veřejným prostorem a osobní sférou. McQuail tuto hranici popírá vzhledem ke stále většímu zprostředkování komunikace skrze technologii, a tak je i naše osobní sféra zahlcována mediálními obsahy. Jsme doslova obklopeni médii, která nám předkládají obraz reality.

Práce předpokládá, že na vytváření obrazu reality se nejvýrazněji podílí zpravodajství, zřejmě díky všeobecně přijímané představě o objektivitě, která jej vymezuje oproti publicistice.¹ Trampota (2006) popisuje vnímání objektivitu jako „*užívání faktů a zobrazování reality tak, aby co nejvíce korespondovalo s reálným stavem věcí.*“² V konečném důsledku ale samotná zpravodajská produkce objektivní není, předkládá nám totiž pouze ty události, které považuje za důležité. Dahlgren (1985) navíc dodává, že vnímání zpravodajství pouze skrze jeho informativní složku znamená ignorovat ostatní rysy, které se mohou na utváření divácké zkušenosti podílet dokonce větší měrou. Pokud odsuneme informaci, co nám zůstane? Do popředí vystoupí forma, tedy způsob uchopení dané informace, která je utvářena pomocí určitých postupů a s určitým cílem.

Televizní zpravodajství je zpravodajství šířené přes televizní médium.³ Jeho výhodou je propojení obrazu a zvuku, a divák tak nemusí vynaložit žádné nadměrné úsilí při jeho percepci. Dahlgren (1985) polemizuje s všeobecnou představou o televizním

---

¹ Více Trampota (2006).

² Trampota (2006): str. 144.

³ Ačkoliv díky vyspělým technologiím současnost umožňuje archivaci televizních zpravodajských relací na internetových stránkách, je zde stále ještě uplatňován princip priority televizního média viditelný minimálně v tom, že relace jsou na internetové stránky umístěny vždy až po jejich odvysílání v televizi, nikdy ne dříve nebo současně.

zpravodajstvím (na základě jeho vizuální složky) jako o ‚oknu do světa‘. Podle něj je chybou myslet si, že to, co vidíme na obrazovce, je podstatou zaznamenaných událostí. To, co vidíme je pouze vizuální záznam daných událostí. Úlohu vizuální části zpravodajství vidí ve vytváření specifického prostředí, kde se události odehrávají. Zpravodajství není nositelem obrazu reality, ale jejím tvůrcem a vytváří tak specifický diskurs, v němž příjemci sdělení interpretují danou realitu. Dle Phillipse a Jorgensena (2002) je naše poznání, vědění nebo znalost reality produktem způsobu, jakým kategorizujeme svět, a samotná realita nám tak není přístupná přímo, ale pouze skrze dané kategorie. Hartley (2005) je přesvědčen, že zpravodajský diskurs má stejný efekt jako jazyk. Ne ve způsobu chování, ale v rámci strukturovaného zprostředkovatele mediace mezi samotným diskursem a okolním světem.

Thwaites, Davis, Mules (1994) specifikují diskurs jako soubor textových uspořádání, který organizuje a řídí akce, postavení a identitu lidí, kteří ho produkují. S pojmem text pracuje také Fiske (1987), který jej vztáhnul na televizní produkci. Textem rozumí percepci konkrétního díla, která vyvolá v recipientovi určitý efekt. Důraz je tak kladen na příjemce sdělení, což ale zákonitě znamená polysémií charakter výpovědi. Hall (1980) ale v rámci produkce textu hovoří o modelu kódování, kdy autor vytváří sdělení na základě určitého kódu znaků, z nichž každý má svůj denotativní význam. Dekódování pak představují jednotlivé konotativní významy příjemců, které se od sebe mohou odlišovat. Hall tedy uplatňuje princip ‚preferovaného čtení textu‘, kdy autor při kódování volí takové prostředky, aby výsledná interpretace odpovídala jeho záměru a neodlišovala se od příjemce k příjemci. S preferovaným čtením pracuje také Eco (1995), který v souvislosti s ním přichází s pojmem ‚uzavřený text‘. Takový text se snaží příjemce přesvědčit k přijetí jednotného významu, jenž byl do textu vložen při jeho vzniku.

Snaha kódovat sdělení tak, aby výsledná interpretace byla shodná s autorovým záměrem – tzv. preferovaná interpretace, vyžaduje užití určitých prvků, které mají potenciál tuto snahu podpořit. Prvky vždy podléhají systému určitých strategií, které autor využívá, aby dosáhl co možno ‚neuzavřenější‘ podoby textu. Stejně tendence se objevují také v televizním zpravodajství.⁴ Mediální instituce sdělení kóduje určitými postupy s cílem vyloučit libovolnou nebo náhodnou interpretaci prezentovaných událostí. Nesmí např. dopustit, aby divák pochyboval o její věrohodnosti. Status objektivního zdroje

---

⁴ A ve zpravodajství obecně.

informací si zachovává využitím určitých postupů, které pomáhají dotvářet preferovanou interpretaci. Ta je považována za dominantní a její primární funkcí je minimalizovat alternativní interpretace. Divák tak považuje předkládanou událost za objektivní a pravdivou, díky tomu si pak vytváří představu o zpravodajství jako o zprostředkovateli vnější reality.

Lapčík (2002) stanovil několik typů diskursivních strategií, které se v rámci televizního zpravodajství uplatňují. *„Primární funkcí diskursivních strategií je minimalizace potenciálu alternativní interpretace, vyplývající z polysémie sdělení, existence širšího kontextu každé události, inkongruence vizuální a auditivní úrovně sdělení, intervence skriptů, existence alternativních diskursů apod.“*⁵

---

⁵ Lapčík (2002): str. 22.

4. Metodologie

4.1 Zvolené metody výzkumu

S ohledem na charakter zkoumaného objektu a na cíl, kterého chce práce dosáhnout, byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Hendl (2005) spatřuje výhody tohoto postupu především v získání podrobného popisu daného fenoménu, kdy výzkumník nezůstává pouze na jeho povrchu, ale provádí podrobnou komparaci, sleduje vývoj a zkoumá příslušné procesy. Silverman (2005) uvádí, že kvalitativní výzkumníci jsou oproti výsledkům kvantitativních výzkumů schopni zprostředkovat hlubší porozumění společenským fenoménům.

Práce přistupuje ke zpravodajství jako k diskursu, který je vytvářen samotným zpravodajstvím. Nenahlíží tak na něj jako na obraz reality, ale vnímá jej jako realitu samu o sobě, tvůrce vlastního světa, který je identifikovatelný a jehož prvky nesou určité významy. Znělka, podoba studia, moderátorský přístup, živý vstup nebo telefonát, to vše se podílí na vytváření vlastního diskursu. Tyto prvky identifikují zpravodajství jako jedinečný mediální žánr, který je díky nim snadno rozpoznatelný od jiných, a tak lze tyto prvky vnímat jako nositele významů. Pohled na zpravodajství jako na soubor konstruktivních prvků implikuje užití metody empirické analýzy⁶, která prvky popisuje a zkoumá jejich vzájemné vztahy. Vnímání těchto prvků jako nositelů významů pak předpokládá vliv sémiotického konceptu analýzy. Podle Thwaites, Davis, Mules (1994) sémiotický znak musí pracovat uvnitř systému referencí a kódování, být popsateľný formálními atributy, které jsou schopny odlišit jeden znak od druhého, a postihnout (nebo změnit) specifické situace. Dále pro sémiotický koncept analýzy předpokládají paradigma a syntagma znaků. Paradigma představuje soubor vybraných znaků, které jsou pomyslně zaměnitelné v rámci daného kontextu. Syntagma pak představuje uspořádané pole vybraných znaků spojených podle určitých pravidel.

V rámci analýzy je užito prvků dvou strategií kvalitativního výzkumu. První z nich představuje grounded theory (zakotvená teorie), druhou je pak diskursivní analýza (výpovědní analýza). Podle Hendla (2005) spočívá význam grounded theory v zaměření pozornosti na sledování jednání a interakce jedinců a procesů v daném prostředí. Výzkumník grounded theory podle něj mimo jiné „*rozvíjí zachycení rozmanitosti jevů pomocí kategorií, identifikuje probíhající procesy, zdokonaluje kategorizační systémy,*

---

⁶ Analýza souboru dat vycházející z předpokladu, že znalosti jsou získávány pouze ze zkušeností a pomocí smyslů. Z tohoto předpokladu vychází postup výzkumu.

integruje poznatky, zobecňuje empirická tvrzení a formuluje další hypotézy.“⁷ Analýza diskursu zahrnuje dle Phillipse, Jorgensena (2002) teorie a metody pro empirický výzkum vztahů mezi diskursem a společensko-kulturním kontextem. Základním předpokladem výzkumu je podle nich skutečnost, že realita nebude nikdy vnímána mimo diskurs, a tak je to právě diskurs sám o sobě, který se stává předmětem analýzy. Zkoumá také to, proč jsou některé prvky vnímány jako pravdivé a další nikoli.

Teoretické zařazení prvků, které se podílejí na výstavbě televizních zpravodajských relací, se ukázalo jako vhodné pro jejich klasifikaci a popis funkce. Analytický koncept je převzat z disertační práce *Diskursivní strategie v TV zpravodajství* Marka Lapčíka, který již stanovil základní strategie uplatňované při vzniku zpravodajských relací. Tento koncept se ukázal jako funkční, a proto jsem z něj také vycházela při svém výzkumu, i když jsem některé jeho části pozměnila v souladu s vlastním názorem na tuto problematiku.

4.2 Vlastní výzkum

Kritérium výběru konkrétních zpravodajských relací bylo určeno na základě jejich postavení v České republice. Jedná se o hlavní zpravodajské relace na televizních stanicích s nejvyšší sledovaností. Tyto stanice jsou všeobecně považovány za základní, jsou celostátně rozšířeny a v době před digitalizací jako jediné disponovaly analogovým signálem. Stejně postavení sice zaujímá také stanice ČT2, ta ale zpravodajské relace neprodukuje.⁸

Jako minimální soubor vhodný pro analýzu byl zvolen týdenní cyklus zpráv na jednotlivých televizních stanicích, aby tak bylo pokryto zpravodajství během pracovních dnů i přes víkend. Rozsah tohoto vzorku je dostačující, už v tak krátkém období lze vysledovat neměnné principy výstavby zpravodajských relací.⁹ Původní záměr, aby soubor nebyl kontaminován významnými událostmi, které mají vliv na výstavbu zpravodajství (tvorba kauz, více živých vstupů nebo rozhovorů apod.) a mohly by narušit invariabilní strukturu zpravodajských relací, byl zamítnut s ohledem na zachování objektivity výzkumu. Zpravodajství, obzvláště na komerčních televizních stanicích, má tendenci události dramatizovat a klást důraz na sekvenčnost, pokud by se práce těmito aspekty nezabývala, nebyla by analýza principů výstavby zpravodajských relací úplná. Zároveň je

---

⁷ Hendl (2005): str. 128.

⁸ V nedávné době Česká televize věnovala zpravodajství samostatnou televizní stanici ČT24, která vysílá digitálně po celý den. Hlavní zpravodajská relace je ale totožná s tou, která se vysílá na ČT1.

⁹ viz Dahlgreen (1985).

nutno zohlednit, že díky zmíněným tendencím se zpracování významných událostí stalo pevnou součástí zpravodajství, a nejen že se pomalu začleňuje do invariabilních struktur¹⁰, ale zároveň také dotváří profil dané televizní stanice.

Aby práce dosáhla co největší aktuálnosti, zaměřila se na podobu zpravodajství v roce 2010.¹¹ Jako analyzovaný soubor byl zvolen týden od pondělí 11. ledna do neděle 17. ledna 2010. Soubor je zachycen na nosiči DVD a je součástí této práce.

Postup vlastního výzkumu představuje sled několika kroků. Základem bylo určení oblasti výzkumu (televizní zpravodajství) a stanovení tématu (současná podoba hlavních zpravodajských relací v České republice). Poté jsem určila dvě základní výzkumné otázky, na než se budu snažit v práci odpovědět: Jaká je podoba hlavních zpravodajských relací na současných českých televizních stanicích? Odlišují se od sebe zpravodajské relace na veřejnoprávní a soukromé televizní stanici? Při zpracovávání teoretických východisek jsem narazila na práci Marka Lapčíka *Diskursivní strategie v TV zpravodajství*, která se stejným výzkumem zabývala před deseti lety. Z této práce jsem převzala koncept diskursivních strategií, který je po minimálních úpravách součástí této práce.¹² Při předběžném výzkumu, který zahrnoval sledování zpravodajských relací, jsem vymezila základní stavební prvky, které se podílejí na podobě dané relace. Zde jsem vycházela z již zmíněné Lapčikovy práce a další literatury¹³, z vlastní divácké percepce, z teoretických znalostí získaných během studia žurnalistiky a filmové vědy, a z praktických zkušeností získaných v rámci pracovní praxe v České televizi. Popis a funkce těchto stavebních prvků tvoří samostatnou kapitolu této práce, jež se stala východiskem pro samotný výzkum. Ten zahrnoval sledování zpravodajských relací, které byly vybrány do analyzovaného souboru. Vytvořila jsem tabulku, která obsahovala seznam diskursivních prvků (získaných předběžnou analýzou), do níž jsem zaznamenávala jejich výskyt v rámci konkrétní zpravodajské relace. Grounded theory dovoluje v rámci otevřeného kódování změnu či doplnění předběžných dat¹⁴, takže jsem mohla seznam diskursivních prvků neustále doplňovat o nové položky, jichž jsem si dříve nevšimla. Tabulka mi posloužila k záznamu, které prvky se v relaci objevují a v jakém množství, a které nikoli. Zároveň mi podala představu o preferenci či eliminaci

---

¹⁰ Způsob zpracování významných událostí není vždy totožný, lze ale vysledovat jisté postupy, které jsou v kontextu dané události uplatňovány a které se mírně odlišují s ohledem na typ události.

¹¹ Např. ČT 1 změnila podobu zpravodajství od 1. ledna 2010.

¹² Např. na introducing jsem nenahlížela jako na strategii, ale jako na prvek. Negativizace zde není vnímána jako součást dramtizace, ale jako samostatná strategie.

¹³ Viz Trampota (2006), Schellman (2004).

¹⁴ Více Hendl (2005).

některých prvků. Dále jsem popisovala podobu těchto prvků v rámci dané relace na konkrétních televizních stanicích. Tento popis tvoří podstatnou část analýzy vzhledem ke stanovenému cíli, jímž je určit současnou podobu televizního zpravodajství. Na základě zjištěných poznatků byla stanovena základní charakteristika výstavby dané zpravodajské relace. Výsledky analýzy jsou zpracovány v samostatných kapitolách, která zahrnují jak analýzu samotných relací, tak jejich vzájemnou komparaci. Výsledky a hodnocení výzkumu jsou pak uvedeny v závěru této práce. Součástí práce je také obrazová příloha a záznam analyzovaného souboru na nosiči DVD.

5. Analytický koncept

Dahlgren (1985) nahlíží na televizní zpravodajství jako na kulturní formu a vnímá ho tak jako identifikovatelný žánr kulturní produkce společnosti. Snaží se vyvarovat nepřesnému rozdělení fenoménu televizního zpravodajství na obsah a formu. Problematiku nahlíží z hlediska variability. Pokud je informační oblast tím, co se mění každý den, zůstává ještě oblast opakovatelných, stabilních a rozpoznatelných složek. Tato oblast ustanovuje a definuje televizní zpravodajství jako kulturní formu odlišnou od ostatních. Soubor užívaných symbolů a kódů, které symboly organizují v daném diskursu, přirovnává k literárním žánrům. Každý žánr má své konvenční postupy a prvky, které jej definují a snadno jej odlišují od ostatních. Takovým základním postupem pro televizní zpravodajství jako žánr je vytváření preferované interpretace, jenž podléhá určitým strategiím.

Základ koncepce diskursivních strategií je převzat z Lapčkové práce *Diskursivní strategie v TV zpravodajství* a uveden v nadcházející podkapitole spolu s drobnými úpravami zahrnující rozšíření, doplnění či vynechání určité strategie. Prvkům, které se v rámci daných strategií uplatňují, je věnována další podkapitola, která zahrnuje jejich obecnou identifikaci, klasifikaci a popis funkce v rámci televizního zpravodajství s ohledem na příslušnost ke konkrétní strategii.

5.1 Diskursivní strategie

Diskurs televizního zpravodajství je vytvářen určitými stavebními prvky. Tyto prvky jsou nositeli významů a plní určitou funkci. Výběr těchto prvků podléhá určitým tendencím, které jsou ve zpravodajství uplatňovány a jejichž společným cílem je především konstruování preferované interpretace. Tyto tendence Lapčík označil jako diskursivní strategie, jejich vymezení a popis je obsažen v této kapitole. Některé prvky výrazně podporují jen jednu strategii, často ale dochází k naplňování několika strategií současně. Lapčík vymezuje tyto typy strategií: legitimizace, identifikace, introducing, autentizace, kontextualizace, dramatizace a entertainizace. Práce tento koncept trochu pozměnila, ze strategií odstranila introducing a zařadila jej mezi diskursivní prvky, jelikož se nejedná o tendenci, ale o formální prvek. Z důvodu výrazného postavení v kontextu zpravodajství přidala strategii seriality a negativizace.

5.1.1 Legitimizace

Funkcí této diskursivní strategie je důraz na důvěryhodnost televizního zpravodajství. Divák by neměl mít pochybnosti, zda-li je prezentovaná událost pravdivá. Legitimizace se odehrává jak v rámci jednotlivých zpráv, tak v kontextu celé zpravodajské relace.

Primárním postupem legitimizace je shoda vizuální a auditivní složky, které se tak vzájemně verifikují. Dále tato strategie využívá několika postupů, které jsou zaměřeny především na:

- **aktuálnost**, relace přináší ty nejčerstvější informace,
- **investigativnost**, redaktoři jsou detektivové pátrající po nových stopách, odkrývají tajné informace, riskují, aby nám mohli zprostředkovat přímé svědectví,
- **charakteristika zdroje**, informacím je přiřazen konkrétní zdroj, který tak za poskytnutou informaci ručí,
- **kompetentnost**, redaktoři jsou způsobilí poskytovat informace, za které nesou odpovědnost,
- **komplexitu**, relace přináší souhrn informací, které postihují dění u nás i ve světě,
- **komplikovanost**, redaktoři těžce získávají, zpracovávají a předkládají informace,
- **kontinuitu**, redakce událost průběžně sleduje a podává zprávy o jejím vývoji,
- **vyváženost**, relace v rámci objektivitu vždy předloží oba názory na danou věc.

5.1.2 Identifikace

Vytvoření konceptu ‚kooptivního my‘ se vztahuje jak na celou redakci, tzv. newsteam, tak na množinu, kterou vyplňuje newsteam, diváci a subjekty, o kterých zprávy vypovídají. Strategie identifikace pak pomáhá konstruovat imaginární vztah mezi nimi. Tento vztah má trojí podobu. První stanovuje mezi newsteamem a diváky hranice, je zde zřetelné ‚my‘ a ‚vy‘ (např. přinášíme vám informace, a my vám teď ukážeme apod.). Zde je zřejmé vymezení dané zpravodajské relace oproti ostatním relacím na televizních stanicích s důrazem na exkluzivitu právě sledované relace. Dalším způsobem užití je naopak stírání diferencí, kdy newsteam pomocí identifikace vytváří svůj status reprezentanta diváků (např. nyní se podívejme, co nám týden přinesl apod.). Tento způsob přibližuje členy newsteamu divákům, jsou to také lidé jako my, proto přesně vědí, co nás zajímá a co potřebujeme vědět. Přijmout preferovanou interpretaci je pak snazší, protože je to ‚v zájmu nás všech‘. Navíc tím, že diváci vnímají televizní zpravodajství jako svého reprezentanta, přisuzují mu statut ochránce, který pro ně zjišťuje informace, sleduje kauzy,

pomáhá řešit případy apod.¹⁵ Třetím způsobem je pak vymezení oproti další skupině (např. přislíbili nám, stále nedodali), to se děje většinou v případě negativních zpráv.

5.1.3 Autentizace

Tato strategie ustanovuje vztah mezi událostí a její interpretací. Jejím cílem je eliminovat alternativní interpretace a implikovat jedinečnost té předkládané. „Vytváří dojem, že předkládaná interpretace je ‚reflexí‘ události, a nikoli její interpretací.“¹⁶ Základ autentizace spočívá ve vizualizaci verbální prezentace, což je samotnou podstatou televizního zpravodajství. Všeobecná představa totiž vnímá zpravodajství jako zprostředkovatele každodenních událostí, který nám umožní vidět je na vlastní oči. Vizuální stránka tak verifikuje prezentované informace. Cílem autentizace je nejen prokázat pravdivost předkládaných informací, ale také zdůraznit jejich původnost.

5.1.4 Kontextualizace

Zasazení informací do určitého kontextu zvyšuje potenciál preferované interpretace. Redakce je schopna s informacemi manipulovat, může potlačit různé aspekty, které konkrétní fakt vyvolává, nebo naopak uměle vytvářet konflikt, pokud informaci vztáhne k oblasti, které se primárně netýká. Tato strategie se týká také rámcování prezentovaných událostí, tedy jejich primárnímu uvedení na začátku relace nebo odkázání na předchozí zjištění (např. jak jsme vás již informovali). Jejím základním cílem je zdůraznit významové struktury preferované interpretace a zvýšit pravděpodobnost, že divácká interpretace bude shodná s intencemi konstruovanými redakcí. Tato strategie je dotvářena také auditivní složkou zprávy.

5.1.5 Dramatizace

Cílem dramatizace je zatraktivnit prezentovanou událost kvůli předpokladu, že dramaticky konstruované zprávy jsou pro diváky zajímavější, než zprávy prezentované neutrálním stylem. Cílem dramatizace je zvýšit atraktivitu dané zpravodajské relace, a přímo tak ovlivnit její sledovanost. Zpravodajství začleňuje faktické informace do příběhů, abstrahuje postavy, využívá přítomný čas, vytváří konflikt, využívá dialogů apod.

---

¹⁵ Toto pojetí je podporováno upoutávkami na televizní zpravodajství, kdy diváci mají volat do redakce, pokud se něco děje v jejich okolí. Statut televizní stanice jako ochránce diváků je pěstován také televizními pořady, které diváky zastupují v právních kauzách apod.

¹⁶ Lapčík (2002): str. 46.

S ohledem na zvýšení sledovanosti, je tato strategie využívána spíše v relacích na komerčních zpravodajských relacích.

5.1.6 Negativizace

Další strategií, která se podílí na zvýšení divácké atraktivity, je negativizace. Tato strategie bývá označována mottem: „špatné zprávy jsou dobré zprávy“.¹⁷ Proč jsou negativní zprávy publikem vítanější, je otázkou sociologického průzkumu, jisté ale je, že negativní událost se do zpravodajství dostane častěji než pozitivní.

Existuje několik způsobů užití negativizace. Nejvýraznější je redakční výběr prezentovaných událostí, které mají negativní charakter nebo se týkají negativních témat. To potvrzuje také všeobecná představa společnosti o zpravodajství, mnohokrát jsme se setkali s tvrzením, že ‚sledovat zprávy je horor‘, že jde jen o ‚přehlídku automobilových nehod, přírodních katastrof a hrůzných lidských činů‘. Další způsob aktivizace negativizace je vědomé zdůraznění negativních prvků události nebo přidání negativního rázu do události neutrální. Ojedinelá není ani hypertrofizace už negativní události.

5.1.7 Entertainizace

Následkem této strategie pronikají do zpravodajské relace zábavní prvky. Objevuje se tak zcela nový fenomén označovaný jako infotainment, tedy spojení informací a zábavy.¹⁸ Způsoby jejího uplatnění jsou značně různorodé. Jedná se o zařazení prvků jiných žánrů (např. rozhovor mezi moderátory) nebo o zařazení zábavních událostí (např. na konci relace). Entertainizace se však uplatňuje také v textové rovině (např. prezentace v jazyce ‚common sense‘).

Důsledky entertainizace můžeme spatřit i mimo rámec zpravodajské relace, jehož hranice překračují především moderátoři, kteří jsou vnímáni jako reprezentanti dané televizní stanice.¹⁹ Objevují na stránkách bulvárního tisku nebo jsou zváni do zábavních pořadů. Stali se celebrity, součástí společenského života, lidé je žádají o autogram. Moderátoři také každoročně soutěží v diváckých anketách.

---

¹⁷ Viz Trampota (2008).

¹⁸ Spojení slov information (informace) a entertainment (zábava).

¹⁹ Např. televizní stanice Nova operuje s pojmem ‚tvář Novy‘, do nějž spadají jako moderátoři, tak herci účinkující v pořadech produkovaných touto stanicí.

5.1.8 Serialita

Televizní zpravodajství se na televizních obrazovkách objevuje každý den bez výjimky. Diváci jsou zvyklí na stále se opakující stereotypy, ať už v podobě studia nebo moderátorských týmů. Také pojetí moderátorů jako průvodců relací, jejich vzájemné dialogy a společenská popularita odkazují k této strategii, jež rovněž zahrnuje i sledování vývoje určitých událostí (předpokládá diváckou znalost) či odkaz na budoucnost vývoje události („jak situace dopadne, to prozatím není známo“).²⁰

5.2 Klasifikace diskursivních prvků

Diskursivní strategie jsou realizovány pomocí diskursivních prvků. Práce pod tímto pojmem rozumí základní prvky zpravodajské relace, které se podílejí na jejím vzniku. Jedná se o stabilní významové jednotky, které jsou redundantní ve vztahu k prezentované události ve formě zprávy v základní podobě. Tyto prvky jsou ve zpravodajském diskursu identifikovatelné a jsou nositeli určité funkce, aby naplňovaly diskursivní strategie uvedené v předchozí kapitole.

Práce rozdělila zpravodajskou relaci na studiovou část a reportáže, čímž jsou míněna audiovizuální díla prezentující danou událost. Vymezení reportáže jako prvku, jenž je připraven a zhotoven před vysláním relace, je nevhodné, jelikož reportáž může obsahovat např. živé vstupy. Práce tak reportáž chápe jako významově uzavřený a samostatný celek referující danou událost.

Základem televizního zpravodajství je prezentace události pomocí vizuální a auditivní složky. K jejich výrobě a samotné produkci jsou využity náročné technické přístroje.²¹ Auditivní složka je realizována verbalizovanými sděleními, hudebními motivy nebo zachycením autentického zvuku. K výrobě vizuální složky je užitá kamera, proto se při realizaci události uplatňují i ryze filmové prvky.²² Vizuální složka pracuje s pohybem kamery nebo rychlostí snímání, které je ve zpravodajství identické s objektivním časem, výjimečně se však může vyskytnout zpomalení např. pro rekonstrukci události. Často užívaným prvkem je zoom, rámování obrazu, úhel nebo velikost záběru. Tím je dána vzdálenost kamery od snímaného objektu, ve zpravodajství je nejčastěji užíváno celků, polocelků, polodetailů a detailů. Střih je prvkem s výrazným dynamickým potenciálem.

---

²⁰ Viz Trampota (2006), Eco (2004).

²¹ Viz Schellmann (2004).

²² Viz Monaco (2004).

Vzájemná pozice auditivní a vizuální složky hraje ve zpravodajské relaci významné místo. Jsou rozlišovány dva základní postupy, v praxi označované termíny synchron a asynchron. Synchron značí tu část reportáže, kdy je její vizuální a auditivní složka v souladu, tedy když obě probíhají ve stejném okamžiku. Synchronu je využíváno při interview nebo u živých vstupů, jeho hlavním cílem je autentizace. Asynchron naopak představuje diferenci mezi auditivní a vizuální složkou zprávy, tedy tu část, kdy je zvuk v rozporu s viděným obrazem. Uplatňuje se především v reportážním komentáři, telefonátu nebo u grafických rekonstrukcí. I když se vizuální složka liší od auditivní, má asynchron potenciál autentizace a legitimizace.

Zpravodajská relace pro své zpřehlednění a udržení pozornosti využívá principu segmentace. Objevují se v ní struktury, které mají svou standardizovanou podobu, určitou funkci a specifické umístění. Patří sem např. znělka, předěly, headlines, kauza, top story nebo soft shot. Další členění diskursu probíhá na úrovni bloků, což jsou relativně samostatné celky spojené na základě určitého vymezení např. domácí a zahraniční zpravodajský blok.

5.2.1 Prvky konstruuující studiovou část zpravodajské relace

5.2.1.1 Newsroom

Newsroomem je míněno pracovní prostředí redakce. Je to prostor, ve kterém jsou umístěny stoly, počítače, telefony, monitory apod. V newsroomu můžeme vidět newsteam, tedy skupinu pracovníků redakce, která se podílí na tvorbě zpráv. Newsroom jako diskursivní prvek podporuje strategii autentizace a legitimizace s ohledem na komplikovanost získávaných informací.

5.2.1.2 Časomíra

Před znělkou se na televizní obrazovce objeví ciferník ručičkových hodin. Tento výjev může být prolnt s pohledem na newsroom nebo na moderátory ve studiu. Signalizuje přesný čas, podle něhož si diváci mohou seřídít hodinky, a také čas zbývající do začátku relace, většinou okolo třicet vteřin.. Tento prvek zdůrazňuje aktuálnost a současnost zpravodajské relace, čímž spadá do strategie legitimizace.

5.2.1.3 Znělka

Tato audiovizuální sekvence uvádí zpravodajství a signalizuje tak jeho počátek. Znělka většinou obsahuje symboly spjaté se zpravodajstvím jako je např. zeměkoule,

a uvozuje tak charakter pořadu. Má identifikační funkci. Svými symboly může odkazovat k typu zpravodajství, např. česká vlajka odkazuje k českému státu a veřejnoprávní televizi. Znělka ale může být úzce spjata také s konkrétní televizní stanicí, a využívat tak symboly a loga dané stanice.

5.2.1.4 Studio

Televizní zpravodajství předkládá divákovi obraz sebe sama, s nímž se divák ztotožňuje. Zpravodajské studio je základnou komunikace s divákem, jeho podobou se zpravodajská relace prezentuje veřejnosti. Vizuální podoba je proto nesmírně důležitá, hraje „*primární roli v konstruování základních charakteristik zpravodajského diskursu*“.²³ Výstavba studia, odkud je zpravodajství vysíláno, je konstruováním divadelních kulis, které mají vytvářet virtuální obraz zpravodajství jako prostoru nekonečných znalostí a vědomostí, jenž má přístup k informacím z celého světa a ovládá nejnovější technické vymoženosti.

Vizuální podobu studia ovlivňuje mnoho aspektů, mezi ně patří např. velikost záběrů, postavení a pohyb kamery, pracovní stůl, zadní stěna studia, logo, světla, pomůcky apod. Tento prvek se výrazným způsobem podílí na strategii legitimizace.

5.2.1.5 Moderování

Kategorie moderování vytváří potenciál pro všechny diskursivní strategie a také sama o sobě je značně rozsáhlá. Zahrnuje zvolený princip moderování, vizuální podobu moderátorů a jejich styl moderování včetně lingvistických a paralingvistických prostředků. Ze všech strategií se nejvíce vztahuje k identifikaci, entertainizaci a legitimizaci, přičemž příklon k té či oné je závislý na módu zpravodajské relace. Moderátoři diváka provázejí celým zpravodajským diskursem, jsou personifikací toho, co zpravodajství představuje, a jak bylo zmíněno výše, stávají se ‚tváří‘ dané relace. Moderátoři nejsou neznámí lidé, čím více se odhaluje jejich soukromí, čím více se stávají součástí společenského života, tím větší důvěru si u diváků získávají. Koncept moderátora jako ‚obyčejného člověka‘ a následná prezentace jeho osobního života, kdy jej diváci mohou vidět v běžných životních situacích, je razantnější u komerčních televizních stanic.

---

²³ Lapčík (2004): str. 71.

5.2.1.6 Introducing

Tento prvek je realizován prostřednictvím moderátorů ve studiu. Jedná se o prezentaci základních informací vztahujících se k dané události formou jejího uvedení před samotným vysíláním obrazového šotu. Událost zasazuje do kontextu a stanovuje primární interpretační rámec. Má tedy výrazný podíl při konstruování preferované interpretace. Představuje studiovou část zprávy, na které se kromě introducingu podílí také podoba studia, styl moderování, projekce nebo newsbelt.

5.2.1.7 Newsbelt

Newsbeltem je míněn pás v dolní části obrazovky, do kterého je vložen text. Objevuje se většinou ve studiové části relace a odkazuje k moderátorem právě komentované zprávě. Je v rozsahu jedné věty a zvýrazňuje tak nejdůležitější část sdělení.

5.2.1.8 Projekce

Součástí studiové části zprávy může být i vizuální podpora introducingu. Dříve se užívaly ikony, které se objevily v horním rohu vedle moderátora a většinou pomocí fotografie nebo grafického ztvárnění odkazovaly k prezentovaným informacím. V současné době, kdy je v rámci legitimizace kladen nárok na používání speciální a drahé techniky, je používána spíše projekce obrazového záznamu prezentované události. Prvek tak působí jako ‚ochutnávka‘ toho, co můžeme vidět v samotné reportáži a zároveň funguje jako legitimizace introducingu.

5.2.1.9 Předěly

Předěly mají většinou podobu zkrácených znělek, obsahují její základní motivy a symboly. Mohou od sebe oddělovat jednotlivé zprávy nebo programové bloky, a rozdělovat tak zpravodajský diskurs např. na domácí a zahraniční zpravodajství.

5.2.1.10 Rozloučení

Tento prvek zahrnuje závěrečnou část relace, která se odehrává ve studiu. Může být omezen na pouhé rozloučení se s diváky, ale také může být doplněn o odlehčený rozhovor mezi moderátory, možnou interakci s moderátorem sportovní relace, upoutávkou na televizní program nebo pozvánkou na relaci následujícího dne. Tímto může rozloučení získat i entertainizační charakter.

5.2.2 Prvky zasahující do studiové i reportážní částí relace

5.2.2.1 Newsteam

Moderátoři jsou sice součástí redakce a mohli by tak patřit do kategorie newsteamu, práce jim však vyděluje vlastní kategorii. Kritériem vymezení je vztah mezi členy redakce a diváky. Moderátoři jsou zprostředkovatelé sdělení, kdežto členové newsteamu jsou jeho tvůrci. Do kategorie newsteam tak spadají lidé podílející se na samotném vytváření mediálního sdělení. Tento prvek postihuje studiovou část relace (náhled do newsroomu, ve kterém diváci mohou vidět pracovníky zpravodajství), zároveň však spadá také do oblasti reportáže. Nejvíce viditelní jsou samozřejmě ti, co stojí - stejně jako moderátoři - před kamerou, tedy redaktori. Na rozdíl od moderátorů ale nejsou ‚tváří televizní stanice‘, ale spíše ‚tváří redakce‘, tedy reprezentantem newsteamu. Redaktori mohou být také specializovaní na určité oblasti (ekonomická, politická, kulturní), čímž dochází ke změně jejich statusu na experta dané problematiky. Obecně je tento jev výraznější u zpravodajství na veřejnoprávní televizní stanici, kdežto komerční stanice preferují redaktory jako reprezentanty diváků.

5.2.2.2 Interview

Interview představuje rozhovor mezi dvěma a více osobami, přičemž jejich repliky na sebe navzájem reagují. Tato forma prezentace je užívaná především při vzájemném rozhovoru moderátorů, mezi moderátorem a redaktorem, mezi moderátorem a respondentem, nebo mezi redaktorem a respondentem. Obecně vnímanou prioritou je živý přenos interview, což posiluje strategii autentizace. Další výraznou strategií, kterou tento prvek podporuje, je identifikace, kdy tazatel představuje reprezentanta určitého imaginárního společenství (např. newsteam nebo diváci). Vzhledem k technicky náročnějším postupům, které vyžaduje live prezentaci, lze o interview uvažovat také ve smyslu legitimizace.

5.2.2.3 Auditivní složka

Na dynamice se kromě střihu výrazně podílí také hudební složka, která se uplatňuje jak ve studiové části relace, tak v reportáži. Tato melodie většinou obsahuje motivy znělky, které jsou zjednodušeny a rytmizovány pro posílení dynamiky relace. V reportážích se často vyskytují také konkrétní písně, které se většinou vztahují k tématu, a nebo mají pomoci dotvářet atmosféru. Např. při zprávě o smrti významného hudebníka zazní jeho písně, při informování o vlakové tragédii se v reportáži objeví smutná píseň. Kromě písní

či melodií spadají do této kategorie také zvuky, které se cíleně podílejí na vytváření preferované interpretace.

Zajímavým prvkem, který je rovněž zařazen do této kategorie a spadá do studiové části relace, je ‚voiceover‘, který se donedávna vyskytoval spíše v zahraničních zpravodajských relacích. Objevuje se obvykle po znělce, ve chvíli, kdy kamera zabírá studio a moderátory. Voiceover informuje diváky obvykle o tom, že sledují konkrétní pořad na dané televizní stanici. Diváci sice slyší hlas, ale neví komu patří (s jistotou však lze vyloučit, že hlas patří moderátorům), je tedy neidentifikovatelný.

5.2.3 Prvky užívané při tvorbě reportáže

5.2.3.1 Headlines

Termínem headlines rozumíme sekvenci několika za sebou jdoucích obrazových šotů, které jsou komentovány moderátorem ve studiu. Pokud je moderátorů více, bývá zvykem, že se ve čtení komentářů střídají. Headlines většinou následují znělku, a určí tak nejdůležitější zprávy dne. Jsou tak předchůdci událostí, které budou v relaci zmíněny. Fungují rovněž jako upoutávky na relaci, čímž naplňují strategii dramatizace a entertainizace. Headlines však bývají využívány také uprostřed zpravodajské relace, především se používají pro prezentaci zahraničního zpravodajství, hlavně z důvodů uvedení agenturních záběrů. V tomto případě je auditivní složka většinou připravena předem a komentáře jsou čteny redaktory, a nikoli moderátory ve studiu. I zde však dochází ke střídání ženského a mužského komentátora. Tento způsob naplňuje strategii legitimizace, díky zkrácené formě zpráv totiž vzniká dojem zvýšeného počtu reflektovaných událostí zařazených do relace. Vzhledem k vysoké dynamice této prezentace událostí, lze tento typ vztáhnout rovněž ke strategii dramatizace a entertainizace.

V headlines se nejvýrazněji projevuje rozpor mezi auditivní a vizuální složkou. Pokud chápeme základní rozlišení formy prezentace události v reportáži na asynchron nebo synchron, daly by se headlines označit jako ‚metaasynchron‘. Auditivní složka headlines je asynchronní k prezentovaným obrazovým šotům, které jsou vyňaty z reportáže, jež je složena jak z asynchronu, tak ze synchronu. I když headlines neobsahují asynchronní složku reportáže, na základě divácké zkušenosti příjemci sdělení ví, že reportáž rovněž obsahuje asynchron v podobě redaktorova komentáře. Asynchron moderátorova komentáře se tak stává asynchronem asynchronu, tedy ‚metaasynchronem‘. V poslední době se však v headlines vyskytují také synchronní záběry, což dříve nebyvalo.

5.2.3.2 Kauza

Tento prvek představuje jev, kdy jsou události záměrně zvýznamňovány. Může mít podobu nekolikadenního sledování vývoje události nebo zařazení několika zpráv se stejným tématem do uzavřeného celku. Nejde o pouhé řazení zpravodajských šotů za sebou tak, jako v případě headlines, ale šoty jsou uvedeny a prokládány introducingem. Bývá většinou uvedena samostatnou znělkou, která obsahuje název kauzy, ikony nebo symboly vztahující se k tématu.

5.2.3.3 Top story

Záměrné zvýznamňování je užito i v tomto případě, zde se však nejedná o celek složený z několika zpráv. Prvek je prezentován jednou reportáží, která je vnímána zpravodajskou relací jako hlavní zpráva dne. Je jí věnováno nejvíce prostoru, ale stále v rámci jedné reportáže. Obvykle bývá zařazována do headlines jako první zpráva v pořadí a jako první je také rozvinuta. Častým jevem je transformace top story z jednoho dne do kauzy dne následujícího.

5.2.3.4 Newsfilm

Jednotlivé záběry jsou spojovány do sekvence, která je označována pojmem newsfilm. Jedná se o uzavřený soubor obrazových šotů, které divákovi zprostředkovávají pohled na událost. Klasický newsfilm je složen z asynchronu, kdy jsou obrazové záběry prokládané komentářem redaktora, a synchronu, jemuž se říká gerojš, což je záběr s autentickým neverbalizovaným auditivním sdělením (např. ve zprávě o automobilové havárii vidíme odjíždět sanitku a slyšíme zvuk její houkačky). Někdy je současně použit komentář spolu s autentickým zvukem, jenž je ale hlasitostně potlačen.

5.2.3.5 Talking head

Talking head je označení pro specifický vizuální prvek, který se užívá k zaznamenání výpovědi respondenta. V záběru je zachycena část těla od prsou nahoru ve chvíli, kdy mluví. Autentický zvuk výpovědi však může být potlačen a talking head slouží pouze jako legitimizace reportérova komentáře. Tento princip může být diváky vnímán také jako abstrakt toho nejdůležitějšího, co respondent řekl. Většinou je ale tento prvek prezentován v synchronu, a podporuje tak autentizaci a legitimizaci.

5.2.3.6 Stand-up

Stand-up představuje nejužívanější vizuální prvek reportáže. Je vytvářen záběrem na redaktora v polocelku (od pasu nahoru), který je umístěn většinou na kraji obrazového rámu. Pozadí pak tvoří prostředí, ve kterém se reportér nachází, přičemž je kladen důraz na to, aby byly viditelné prvky, jenž by pomohly dané prostředí identifikovat. S důrazem na identifikaci prostředí je tak základní funkcí stand-up zdůraznit přítomnost reportéra v místě události, a tím ji legitimizovat a autentizovat. Obecně je stand-up založen na ikonickém charakteru prostředí. Může být natáčen přímo v místě události, což posiluje strategii autentizace, nebo se v záběru mohou vyskytovat vizuální objekty, které událost asociují, a tím je podporována strategie legitimizace.

Pozadí stand-up může být vytvářeno autentickým zobrazením (v reportáži o zbourané budově bude v pozadí ona budova), ikony (v reportáži o platech lékařů bude v pozadí budova nemocnice), identifikátory (v reportáži o konkrétním úřadu bude v pozadí stěna a na ní čitelná cedule identifikující ten konkrétní úřad) nebo jinou alternativou, kterou může tvořit např. verbalizace – ‚právě se nacházíme‘, popřípadě verbalizace doplněna gestikulací. Pozadí stand-up nemusí být vždy statické, pokud je reportér přímo v místě události, která stále probíhá, je stand-up snímán tak, aby byl děj v pozadí rozpoznatelný. Dynamizace lze dosáhnout také akcí samotného redaktora, který může stand-up doplnit vlastním pohybem.

5.2.3.7 Živé vstupy

Živý vstup reportéra do zpravodajské relace je silně se rozvíjejícím trendem. Kvůli technické náročnosti a vysokým finančním nákladům tak svědčí o exkluzivitě dané stanice. To je zřejmě důvodem, proč jsou živé vstupy hojně využívány i tam, kde jich není nutně zapotřebí. V živých vstupech vždy vystupují redaktoři. Ti jsou buď přímo v místě události a v pozadí je možno vidět konkrétní identifikátory, nebo se vyskytují v přibližné blízkosti dané události a v pozadí jsou ikony daného prostředí (např. redaktor v severomoravském regionu má za sebou věž ostravské radnice). Dalším typem živého vstupu může být přenos interview osoby vyjadřující se k události. Jelikož takový živý vstup znemožňuje možnost manipulace s výroky respondenta, je jeho základní funkcí autentizace stejně jako v případě zdůraznění redaktorovy přítomnosti v místě události (legitimizace). Živý vstup vyvolává dojem, že nejde o žurnalistickou interpretaci, nýbrž o objektivní zachycení autentického okamžiku. To je také posilováno dalšími prvky, které reportér nemůže ovlivnit nebo si je dopředu připravit. Jedná se např. o nevyzpytatelnost počasí, kdy může silný vítr narušit

zvukový přenos, přeřeknutí, zásahy ze strany kolemjdoucích osob apod. Tyto okamžiky spolu s nevydařenými stand-upy jsou často uváděny v zábavních pořadech, a mohou se tak podílet na strategii entertainizace. Autentičnost stand-up posiluje také prodleva při přenosu zvukového záznamu, takže poté, co diváci slyší moderátorovu otázku, následuje před redaktorovu výpověď krátká pauza.

5.2.3.8 HLP

Zkratkou HLP se označuje prvek podílející se na konstruování strategie dramatizace. Jeho plné znění je ‚hluboký lidský příběh‘ a odkazuje k tendenci zpravodajství vztáhnout událost na osud konkrétního člověka. Člověk, který je ve zprávě prezentován, se stává postavou příběhu, který získává všeobecnou platnost. Stejná událost totiž mohla potkat kohokoliv z nás, proto lze tento prvek rovněž vztáhnout na strategii identifikace, kdy postižený je reprezentantem celé skupiny. Diváka tak událost mnohem více zasáhne, když vidí její dopad na životy lidí. Konstrukce HLP využívá různé dramatické prvky jako např. vytváření příběhu, vymezení postav, jejich bližší specifikace, odhalení soukromí, určení zápletky apod. HLP se objevuje především na komerčních televizních stanicích, které používají další formální prostředky (např. smutnou melodii), aby v divácích vyvolali co nejsilnější emoce. Nejednou se ukázalo, že tento postup funguje, např. po odvysílání určité reportáže, která obsahovala silný HLP, se redakce dočkala zpětné vazby diváků, kteří nabízeli postiženému pomoc. Televizní zpravodajství se tak výrazně podílelo na změně v životě daného člověka. Tento vedlejší produkt HLP identifikuje zpravodajství jako reprezentanta diváků.

5.2.3.9 Obecný zdroj

Obecný zdroj představuje formu sdělení, která prezentuje výpovědi běžných občanů. Ti jsou ale nekompetentní k šíření odborných závěrů, cílem tak není podat objektivní faktické informace, ale subjektivní názory a pocity běžných lidí. Do této kategorie spadají lidé, kteří mají k události přímý vztah nebo se jich událost nějakým způsobem dotkla (majitel poškozeného objektu, lidé v dopravní zácpě, pachatel nehody apod.) Kategorie obecného zdroje ale zahrnuje také výpovědi respondentů, kteří k události přímý vztah nemají. V této kategorii se tak často objevuje např. anketa, která přímo odkazuje k pojetí zpravodajství jako reprezentanta diváků. Vyvolává dojem, že zpravodajství se zajímá o názory běžných občanů, které pak prezentuje.

5.2.3.10 Expertní zdroj

Tento prvek zahrnuje oproti obecnému zdroji názory odborníků k dané problematice. Jeho základní funkcí je legitimizace prezentovaných informací. V případě použití odborníka, je preferované interpretace docilováno snadněji, jelikož pod informací je podepsaná určitá osoba, která za její pravdivost ručí. Informace se tak stává všeobecně platnou. Status odborníka je dán jeho specializací, profesním postem nebo dosaženým stupněm vzdělání. Tento status je zobrazen v titulku spolu se jménem respondenta.

5.2.3.11 Kompetentní zdroj

Tento prvek představuje výpovědi lidí, kteří jsou oprávněni ji komentovat (např. tiskoví mluvčí, velitelé zásahů, politici, lékaři a další). Legitimizace je sice také dosahováno, ale oproti expertnímu zdroji v mnohem menší míře. Divák si je totiž vědom (nebo by měl být), že respondentův vztah k události je subjektivní a může být ovlivněn jeho zájmy, úhlem pohledu apod.

5.2.3.12 Telefonát

O telefonátu lze uvažovat o quasi-interview bez vizuální složky. Je při něm využito telefonního přenosu jako prostředku pro získání informací nebo k jejich přímému přenosu. Vzhledem k tomu, že nelze uplatnit autentickou vizuální složku, je nahrazena grafickým ztvárněním, ve kterém se kromě jména respondenta často objevuje jeho fotografie, ikona telefonního zařízení nebo ilustrační fotografie.

Telefonát jako forma prezentace je nejčastěji používán v případě zahraničního zpravodajství. To platí především pro veřejnoprávní televizní stanici, která má ve světě vybudovanou vlastní síť reportérů. V tomto případě je pak vizuální stránka často doplněna o ikonické zobrazení místa události. Tyto statické záběry ale nezůstávají na obrazovce dlouho, jsou často nahrazeny ukázkami agenturních záběrů. Někdy jsou tyto záběry dokresleny autentickým zvukem, a můžeme tak slyšet asynchron a synchron současně, což posiluje autentizaci a legitimizaci, která je vyvoditelná z přítomnosti reportéra v místě události.

5.2.3.13 Rekonstrukce události

V tomto případě je dominantní strategie dramatizace. Užívá se v případě reportáže, jejímž předmětem je určitá událost. Rekonstrukce pak probíhá buď na úrovni vizuální nebo verbální. Využívá kamerovou techniku, grafické ztvárnění nebo převyprávění příběhu.

Cílem je postihnout chronologii události nebo zvýraznit její určitý aspekt. Ve zpravodajství na komerčních televizních stanicích je při rekonstrukci události dominantní také konstruování HLP.

5.2.3.14 Konstruování konfliktu

Tento prvek je založen na prezentaci protichůdných názorů a je tedy vnímán jako prvek legitimizace. Vytváří obraz zpravodajství jako nestranného subjektu, který dává prostor pro vyjádření opozitních názorů. Vědomě tak odkazuje k širšímu publiku, které rovněž nezaujímá jednotné stanovisko, zpravodajství se tedy snaží ‚zavděčit všem‘. Základní strategií tohoto prvku je identifikace, která využívá všech tří možných vztahů (diferenciace, reprezentace, vymezení). Požadavek objektivity je základním pilířem podstaty zpravodajství, proto je důraz na něj uplatňován především u veřejnoprávní stanice, která se snaží konstruovat konflikt neutrálně a nestranně s cílem poskytnout divákům vyvážené informace, a dosáhnout tak legitimizace. V případě komerčních televizních stanic se uplatňuje také princip dramatizace, kdy je konflikt zvýznamňován a podporován. V tomto případě není výjimkou stylizace do role oponenta samotným redaktorem, vytváření umělého konfliktu nebo přímá konfrontace.

5.2.3.15 Soft shot

Soft shot je označení pro reportáž, která se objevuje většinou v závěru zpravodajské relace a její hlavní funkcí je naplnit strategii entertainizace. Vzhledem k tomuto potenciálu se objevuje spíše v relacích komerčních stanic. Obsah soft shotu je různý, nejvíce ho však naplňují kuriozity ze světa lidí i zvířat. Jeho funkcí není informovat, ale spíše zabavit. Záměrem může být odlehčení oproti předešlým ‚závažným‘ reportážím nebo umožnění plynulého přechodu k dalšímu programu na televizní stanici. Zařazením soft shotu do zpravodajské relace se televize snaží také zaujmout co možno nejširší pole diváků.

5.2.3.16 Fotografie

Fotografie se v televizním zpravodajství objevuje v menší míře zřejmě kvůli svému statickému charakteru. Většinou slouží jako náhrada za autentické záběry zahraničního zpravodajství z důvodů komplikovanosti a vysokých nákladů na jejich pořízení. Ačkoli při používání fotografie ztrácí sdělení svou dynamiku, legitimizace a autentizace je zachována. Dále se fotografie používají při telefonátu, kdy je použit portrét telefonující osoby. Lze užít

také vyobrazení ikonického charakteru (např. fotografie Houses of Parliament ve zprávě o Londýně).

5.2.3.17 Grafika

Do této kategorie spadají všechna výtvarná zpracování, která se objevují v reportážích a která nejsou realizována tradičními kamerovými záběry nebo fotografiemi. Jsou vytvářena pomocí počítače v grafických editorech a jejich cílem je zpřehlednit auditivní složku sdělení. Kategorie postihuje tabulky, grafy či jiná grafická zpracování vhodná např. pro rekonstrukci určité události. Toto zpřehlednění v důsledku není pomocníkem diváka pochopit danou situaci, ale pomocníkem zpravodajství eliminovat alternativní interpretace. Jistá náročnost při vytváření grafického zpracování informací podporuje strategii legitimizace, grafika však může dotvářet také entertainizaci a dramtizaci, záleží na způsobu jejího zpracování.

5.2.3.18 Další zdroje

Kromě autentických záběrů pořízených newsteamem se v reportážích mohou objevovat také záběry z jiných zdrojů. Patří sem nejen agenturní záběry nebo záběry převzaté z jiných zpravodajských relací, ale také záběry archivní, ilustrační, policejní nebo amatérské, které jsou pořízeny svědky události. V takovémto případě jsou vždy dané záběry označeny titulky, aby tak byly snadno identifikovány. Tato kategorie zahrnuje také uveřejnění informací z dalších médií, např. citace z mobilních sms, rádia, internetu, časopisu, knihy, korespondence atd. Na podporu autentizace a legitimizace je často využito kamerových záběrů zobrazujících dané objekty.

5.2.3.19 Titulky

Titulky představují všechna psaná sdělení, která jsou součástí reportáže. Nejčastěji je užíván k identifikaci osob vystupujících v reportáži, ke specifikaci jejich funkce (např. ekonom, prodejce apod.), k identifikaci prostředí např. v zahraničním zpravodajství nebo k vymezení způsobu prezentace (např. živě, telefonuje apod.). Naplnění potenciálu diskursivních strategií záleží na způsobu užití titulků, většinou se uplatňuje charakter legitimizace, autentizace a identifikace.

5.2.3.20 Odkazy na subjekty mimo diskurs zpravodajské relace

Význam této kategorie je výrazný především v poslední době. Zahrnuje např. trend internetového fenoménu, na jehož stránkách jsou televizní stanice a jejich pořady prezentovány. Mezi nimi zaujímá webové zpracování televizních zpravodajských relací výrazné místo. Nejenže jsou většinou dostupné celé záznamy relací, ale jednotlivé události jsou speciálně upraveny pro webovou prezentaci. V hlavních zpravodajských relacích vysílaných na televizních obrazovkách často nalezneme odkazy právě na tyto webové stránky, které obsahují např. plnou verzi rozhovorů, bližší specifikaci problému, komentáře apod.

Dále do této kategorie patří pořady, které se jeví být součástí zpravodajské relace (jsou zařazeny hned po ní), ale jsou to přitom pořady samostatné (mají vlastní diskurs). Patří sem např. sportovní zpravodajství, předpověď počasí, krimi zprávy, komentáře apod. Televizní stanice tyto pořady zahrnuje do imaginárního celku spolu s hlavní zpravodajskou relací z důvodů co možno nejširší nabídky divákům. Tento dlouhotrvající princip má za následek, že mnozí diváci chápou ‚sport‘ a ‚počasí‘ jako přirozenou součást zpravodajského cyklu. Tato práce je však zaměřena pouze na diskurs hlavních zpravodajských relací.

6. Analýza hlavních zpravodajských relací

Kapitola se věnuje analýze jednotlivých zpravodajských relací, které jsou abecedně seřazeny podle svého názvu.

6.1 Televizní noviny

6.1.1 Studiová část

Zpravodajská relace televizní stanice Nova se jmenuje Televizní noviny a začíná každý den v 19:30. Toto postavení je výhodné, při obvyklé půlhodinové délce relace končí v osm hodin a rovnou po ní následuje hlavní večerní program. Televizní noviny jsou vyvedeny ve třech základních barvách – bílé, modré a červené, jejichž volba odkazuje na vlajku České republiky a tím posiluje národní charakter relace a její pojetí jako reprezentanta občanů. Zhruba půl minuty před začátkem relace se na televizních obrazovkách objeví časomíra v podobě kulatého ciferníku na modrém pozadí, v jehož spodní polovině je ikonicky zobrazena část zeměkoule zahalená oblaky. Tento výjev se poté plynule prolne s kolmým záběrem na studio, které svým výtvarným pojetím navazuje na časomíru. Televizní noviny neobsahují pohled do newsroomu, divák tak nevidí přípravy, ale pouze hotový produkt, což lze vztáhnout na strategii entertainizace, v jejímž rámci se relace snaží na diváky působit jako ‚show‘.

Při znělce je v horní části obrazu umístěný červený pás, ve kterém je bílými písmeny napsán název zpravodajské relace, tento text pomalu plyne zprava doleva. Zajímavé je, že je napsán malými písmeny, a název relace tak odkazuje k jejímu všeobecnému charakteru. Ve spodní části rámu se uprostřed černého pole rozzáří modrá zeměkoule a její záře zahálí pole modrou barvou. Zeměkoule se přibližuje a otáčí se. Obíhají ji modré světelné paprsky, jednotlivé kontinenty se stávají rozeznatelnými, částečně jsou překrývány oblaky. Zeměkoule se poté přesune dolů tak, že jde vidět pouze její vrchní část, jako tomu bylo v případě časomíry. Zvolené symboly apelují na komplexnost relace, která přináší informace z celého světa. Obíhající paprsky značí tok informací, který se přelévá z jedné části světa do druhé. Přiblížení zeměkoule značí, že relace přináší informace ze světa (a tím samotný svět) až k divákům, její rotace zase svědčí o jejich nepřetržitém zpracovávání a distribuci. Motiv světla staví zpravodajství do role toho, kdo ‚osvětlí‘ jednotlivé události. Z horizontu zeměkoule vylétají směrem k divákům malé bubliny, ve kterých jsou kamerové výjevy specifikující diskurs pořadu. Jedna bublina se zvětší a zastaví se, zabírá více než pravou polovinu rámu. Vymezuje prostor pro úvodní headlines, ve zbývajících částech obrazu je rozeznatelný již známý motiv polokoule. Výběr

jedné bubliny z mnoha odkazuje k výběru z množství událostí daného dne, je tak nepřímou příznám princip selekce. Tato ‚headlines bublina‘ se pak přesouvá doleva, zpoza ní vystřelí paprsek, ze kterého vystoupí/sestoupí text názvu relace a na který se napojí ikon v podobě malé červené zeměkoule natočené tak, že jde vidět evropský a africký kontinent. Grafická pravidelnost, při které vystupuje text z paprsku, odpovídá principu vyváženosti zpravodajství, zobrazení naší polokoule však značí upřednostnění informací, které se týkají občanů České republiky a obyvatel evropského kontinentu, což posiluje status relace jako reprezentanta diváků. Tento konečný záběr znělky je statický a v relaci je rovněž ustanoven jako předěl. Znělka začíná jednoduchými rytmy, před letícími bublinami se přidá melodie, která ustoupí komentáři k headlines a graduje při jeho posledním šotu. Hudební složka pak vyvrcholí při závěrečném záběru, aby pak opět ustoupila jednoduchým rytmům, které doprovázejí přechod do studia. Slyšitelná je ještě při uvítání diváků, postupně se však ztrácí a při prvním introducingu už není slyšitelná vůbec.

Headlines Televizních novin obsahují tři šoty, které jsou odděleny přechodem přes paprsek. Všechny se odehrávají v jedné a té samé bublině, nedochází tedy k jejich přesunu v obrazovém rámu apod. Komentáře jsou čteny moderátory ve studiu, při jejich čtení se střídají muž a žena, přičemž pořadí prvního z nich není určeno pravidelně. Komentáře jsou v rozsahu dvou vět a mají charakter zkrácené zprávy.²⁴ Headlines obsahují nejdůležitější zprávy dne. Ačkoli vizuální nepřítomnost moderátora implikuje neutrální způsob komentování, samotné komentáře neutrální nejsou a obsahují mnoho příznakových slov podněcujících strategii dramatizace a negativizace.

Příklad č.1: TU – headlines – 14.1.2010

MOD1: „Katastrofa na Haiti nabírá obřích rozměrů, do zcela zničené země se začínají sjíždět záchranáři z celého světa.“

MOD2: „Soudní bitva o zrušení dělnické strany skončila. Verdikt padne v únoru.“

Záběry použité v headlines jsou vyňaty z reportáže, ve které jsou použity pouze ve formě newsfilmu. Zpravidla se první šot v headlines vztahuje k top story a k jeho rozvinutí dochází hned po úvodu relace. Tento princip je ale v Televizních novinách uplatněn pouze v případě, že první reportáž relace je součástí kauzy. Jinak zaujímá reportáž, jejíž šot je v headlines umístěn na prvním místě, většinou druhé, ojediněle i třetí místo v pořadí. Druhý šot headlines je v reportáži umístěn většinou hned za prvním, někdy je mezi ně

---

²⁴ Viz Jílek (2004).

vsunuta další reportáž. V tomto případě pak následuje třetí šot hned za druhým. Výjimečně je pořadí headlines a reportáží přehozeno, kdy je např. druhý šot headlines umístěn v reportáži až za šotem v headlines posledním.

Statický závěr znělky je prolnut na záběr do studia, který je snímán z nadhledu v jeho pravé části. Záběr má velikost velkého celku, důraz je tak kladen na prostředí a na orientaci v něm. Divák tak vidí podlouhlý stůl s moderátory umístěný na vyvýšeném kruhu, který předtím plnil vizuální roli časomíry. Za moderátory se line zástěna, na které je opět motiv vrchní části zemkoule zahalené v oblacích. Stěna vyplňuje většinu záběru, a modrá barva tak ve studiu převládá. Co je za zástěnou, divák nevidí, tam, kde končí, je tma. Prázdný prostor je vyplněn televizní obrazovkou, pod kterou je umístěna digitální časomíra. Kamerový jeřáb pomalu sestupuje, až jsou moderátoři snímání v polocelku v mírném sklonu úhlu kamery. V tuto chvíli zazní voiceover, který má ustálenou podobu: „Sledujete hlavní zpravodajskou relaci televize Nova, dnes s...(uvede jména moderátorů)“. Tento voiceover podtrhuje pojetí relace jako zpravodajské show. Po nájezdu na moderátory následuje střih, který přináší frontální pohled na moderátory snímány z celku. Tato velikost záběru ještě zaznamenává prostředí, ale do středu zájmu už klade postavy moderátorů. Ti v tuto chvíli také promluví a přivítají diváky. Vždy promluví oba moderátoři, i kdyby se projev jednoho z nich měl omezit na pouhý pozdrav. Oproti předchozím záběrům, které divákům dovolí nahlídnout do zákulisí relace, je rám tohoto záběru určen právě kulisami relace. Pozadí je modré, prostředek záběru vyplňuje moderátorský stůl, v levém horním rohu je logo televizní stanice, ze kterého vyjede pás s konkrétním datem. Přejechod z tohoto záběru se odehrává dvěma způsoby. Prvním je pomalá jízda kamery, která moderátory přibližuje, ale zachovává frontální pohled na oba dva, druhý způsob pak představuje střih, na který navazuje záběr jednoho z moderátorů v polodetailu. Mezi základní záběry, kterými je studiová část relace realizována, patří již zmíněná jeřábní jízda z pravé strany studia, frontální pohled na oba moderátory a frontální pohled na jednoho z moderátorů.

Televize Nova má pro svou zpravodajskou relaci dvě neměnné moderátorské dvojice, které vždy tvoří muž a žena. Z pohledu diváků sedí žena vlevo a muž vpravo. Oba jsou vzájemně barevně sladění, muž má většinou kravatu v barvě oblečení moderátorky. Před samotným zahájením relace, kdy jsou oba v záběru, ale zvuk je asynchronní, většinou tvořen znělkou nebo voiceoverem, mohou diváci sledovat jejich vzájemnou konverzaci, která působí značně ‚pohodově‘. Podporuje to strategii entertainizace a pojetí relace jako infotainmentu. Moderátoři jsou přátelé a mají spolu hezký vztah, nejsou pod tlakem a stresem, zpravodajská relace je vlastně zábavná show. Moderátoři prezentují sebe sama

(tedy ne jako zprostředkovatelé sdělení) v okamžiku zahájení relace a při loučení se s diváky. I když je obsah jejich rozhovoru předem připravený, jeho samotná realizace je uvolněná a neformální, divák tak má dojem, že moderátor mluví sám za sebe, zvláště když používají styl promluvy ‚common sense‘. Tento jev podtrhuje strategii autentizace a entertainizace. Prezentace moderátorů jako pevně sešrané dvojice se odehrává nejen při uvítání či rozloučení, ale také v průběhu introducingu, kdy si předávají slovo, doplňují se, dívají se na sebe, přikyvuji si apod. Moderátoři na Nově také zaujímají nejvýraznější místo mimo zpravodajský diskurs. Vystupují v jiných pořadech, zviditelňují se na společenských akcích, jejich soukromí odkrývá bulvár. Tomu je přizpůsobena také jejich nápadná vizáž, např. moderátorky jsou výrazně namalované. Televize Nova také jako první zařadila do své hlavní zpravodajské relace moderátora odlišné barvy pleti.

Po přivítání diváků u relace následuje plynulý přechod k introducingu první reportáže. Introducing neobsahuje hudební prvky. Televizní události variují introducing třemi základními prvky – počtem moderátorů, projekcí a newsbeltem. Je pravidlem, že kauza je vždy uvedena oběma moderátory, jinak až dvojnásobně převládá realizace introducingu jedním moderátorem. Výskyt projekce je v tomto případě minimální a je přizpůsobena velikosti obrazového rámu. Pokud je introducing realizován prostřednictvím dvou moderátorů, projekce se objeví vždy. Je promítána na modré pole za moderátory, v základním záběru plní funkci pozadí. V projekci se vyskytuje newsfilm nebo fotografický slide, výjimečně je skrze projekci zahájen živý vstup, kdy se na promítací stěně objeví stand-up reportéra. Tento přechod na živý vstup se objevuje pouze v případě přítomnosti obou moderátorů v záběru. Někdy se také jeden z nich natočí směrem k zobrazovanému reportérovi, což implikuje princip interview. Zobrazování projekce na promítací stěně je plynulé pomocí prolínačky, při změně záběru ze studia do záběru z reportáže je použit ostrý střih.

Při analýze znělky byla popsána také podoba předělu, který je tak z ní přímo vyňat. V relaci se objevuje ve dvojí formě – úplné a zkrácené. Ta se vyskytuje hlavně v zahraničním zpravodajství při užití headlines, kdy od sebe odděluje jednotlivé šoty. Zvukovou složku pak tvoří rytmus headlines. Úplná podoba předělu má svou vlastní auditivní složku, která je převzata stejně jako jeho vizuální stránka ze znělky. Předělu se v Televizních novinách užívá k ukončení kauzy a k vymezení zahraničního zpravodajství (jeho začátku i konce). Dalším ustáleným prvkem je logo relace, které se objevuje v levé části newsbeltu. Jedná se o název relace na modrém poli, které je pohyblivé, tvoří ho

otáčející se zeměkoule. Toto logo se objeví jen v newsbeltu, přičemž text názvu relace může být střídán s odkazem na tn.cz.

Před blokem zahraničního zpravodajství (a tedy před předělem) se vyskytuje upoutávka na reportáže v té části relace, která následuje po zahraničním zpravodajství. Výjimečně se zde může vyskytnout také upoutávka na události sportovního zpravodajství. Upoutávka je verbalizována neformálním stylem (oproti introducingu, kdy se silná intonace a vážný tón podílejí na legitimizaci) stejně jako uvítání a rozloučení. To má rovněž ustálenou podobu. Je zabíráno opět z pravé strany studia z větší dálky, takže kromě moderátorů hlavní zpravodajské relace můžeme vidět také moderátora sportovního zpravodajství, který stojí před stolem moderátorů Televizních událostí. Proběhne mezi nimi krátký rozhovor, který svým obsahem funguje jako upoutávka na sportovní relaci. Je neformální a velice přátelský. V samotném závěru relace pak moderátoři odkazují na webový portál nebo informují o zvláštních událostech v televizi, nejčastěji však nabízejí pořady, které následují za zpravodajskou relací.

V Televizních událostech je silná vazba na webové stránky této relace. Odkaz na ně se v relaci objevuje minimálně dvakrát. Webový server nabízí např. další doplnění, zajímavosti, plnou verzi rozhovorů, nezveřejněné záběry apod. Na tyto prvky upozorní moderátor po skončení reportáže vztahující se k danému tématu. Nejde tedy o introducing, ale o doplnění reportáže ze strany moderátora. Současně se v pravém horním rohu objeví logo tn.cz, které je vyvedeno v barvách relace, obsahuje ale internetové prvky jako kurzor nebo ikon tlačítka play, což jsou symboly odkazující na toto médium. Logo se může objevit také v průběhu reportáže a divák tak pochopí, že této reportáži je věnován prostor rovněž na webových stránkách.

6.1.2 Reportážní část

Reportáže Televizních událostí mají obvyklou podobu. Jsou tvořeny newsfilmem, talking head a stand-upy tak jako u ostatních zpravodajských relací. Stand-up se objevuje v téměř každé reportáži vyjma zahraničního zpravodajství (ve výjimečných případech ale i tam – např. události v Bruselu). Klasické pojetí preferuje stand-up na konci reportáže, kdežto v této relaci je patrná tendence umisťovat jej doprostřed reportáže. Stand-up se užívá jak v klasické reportáži, tak při live prezentaci. Na rozdíl od live přenosu je stand-up v reportáži bezchybný, redaktor má totiž několik pokusů. Ačkoli Televizní události preferují s ohledem na entertainizaci dynamický stand-up, objevuje se také statický. Při statickém stand-up redaktor pouze stojí a mluví. Jeho pozadí je neměnné, tvoří ho čelo

budovy, výhled na město, ulice apod. Dynamického stand-up je docilováno pohybem kamery nebo redaktora, který je snímán při chůzi nebo při nějaké akci (např. seskakuje z vozu, pije nápoj, ukazuje na něco apod.). Pozadí je pak charakterizováno nějakou akcí, která k sobě poutá pozornost (tato skutečnost je splněna minimálně přítomností dalších lidí). V některých případech dochází ke smíšení dynamického a statického stand-up.

Další výraznou tendencí v Televizních novinách jsou živé vstupy. Ačkoli jsou živé vstupy nákladné, tato relace jich zařazují poměrně hodně, a dokonce i v těch situacích, kdy to není zcela nutné. V takových případech živý vstup nejen že svědčí o přítomnosti reportéra v místě události, ale vyvolává také dojem, že redaktor neustále sleduje její vývoj a podává o něm průběžné zprávy. Nástup prezentace živých vstupů má v Televizních novinách dvojí podobu. První z nich představuje již zmíněná projekce na pozadí za moderátory. Druhá forma je realizována pomocí grafického zpracování, kdy se na modrém pozadí objeví dvě okna. V jednom je moderátor ve studiu, ve druhém redaktor na místě živého vstupu. Pod okny je červený pruh s titulkem, který označuje místo přítomnosti zobrazované osoby. Pod moderátorem je nápis Studio TV Nova, pod redaktorem pak název města. Moderátor redaktora osloví křestním jménem, což má neformální a familiární charakter, a zeptá se ho na vývoj události. Redaktorův komentář je chvíli zobrazen v tomto okně, poté však jeho okno zaplní celou obrazovku, a divák se tak dostane „na místo události“. Každý živý vstup je realizován formou stand-up ať už ve statické nebo dynamické podobě a vždy dojde k rozhovoru mezi moderátorem a redaktorem, což naplňuje nejen strategii identifikace, ale také entertainizace a dramatizace.

Televizní události mají čtyři způsoby prezentace live vstupu. První představuje prostý stand-up, druhý zahrnuje kromě stand-up také autentické záběry prostředí, ve třetím je stand-up doplněn grafickým zpracováním na straně vedle redaktora a čtvrtý způsob překryje stand-up newsfilmem, přičemž zvukovou složku představuje redaktorův komentář. V případě druhého způsobu, který prezentuje prostředí, je využíváno výrazného kamerové prvku – zoomu. Tato forma zpracování má ustálený charakter. Zpočátku zabírá redaktora, poté se kamera přesune na nějaký objekt v jeho pozadí, který si pomocí zoomu přiblíží. Ke konci komentáře se pak vrací zpátky k redaktorovi, a živý vstup je tak zakončen stand-upem v tradiční formě. Vzhledem k počtu a nákladnosti živých vstupů Televizní noviny usilují o post lukrativnosti zpravodajské relace s cílem posílit jak entertainizaci, tak legitimizaci.

Příklad č.2: TU – živý vstup – 14.1.2010

O redundanci živých vstupů svědčí tato situace: při reportáži o zemětřesení na Haiti předává moderátor slovo redaktorovi: „Situaci sleduje Martin Rusek“. Redaktor Martin Rusek stojí v místnosti plné televizí, která je ale blíže nespecifikovaná. Divák tak neví, zda-li je redaktor v press centru v místě události nebo v budově zpravodajské relace. Tento živý vstup má pouze pseudoautentický a pseudolegitimizační charakter (redaktor se stává odborníkem na mediální zpracování události). Zároveň pomáhá dokreslit všeobecnou představu o práci na zahraničním zpravodajství – mnoho televizních obrazovek, mnoho zpravodajských relací, mnoho zdrojů, které redaktor abstrahuje, zpracovává a prezentuje ve výsledné podobě divákům své relace.

Televizní události zvyšňují určité zprávy především prostřednictvím kauzy.²⁵ Ta je zařazena většinou na začátek relace, výjimečně pak uprostřed, její konec je však vždy uvozen předělem. Pokud je kauza uvedena na začátku relace, předchází ji introducing spolu s projekcí, po nichž následuje samostatná znělka kauzy. Ta obsahuje grafické zpracování fotografií a symbolů spolu s názvem kauzy, v případě kontinuálního sledování kauzy má tato znělka konstantní podobu, která se objevuje při jejím opakovaném uvedení.

Příklad č. 3: TU – kauza mapující sněhovou kalamitu – 11.1.2010

Znělka je tvořena záběrem aut projíždějících zasněženou cestou, kolem rámu je bílá viněta evokující mráz na okně, uprostřed je pak velký nápis: Kalamita Daisy. Den čtvrtý.

Kauza také často využívá doprovodné hudební složky, která podtrhuje její emotivní ráz. V kauze se mohou objevit téměř všechny prvky, které jsou běžně užívané v reportáži: newscin, talking head, stand-up, živé vstupy, telefonát, fotografie, grafické zpracování, HLP, rekonstrukce události apod. Reportáže řazené do kauzy tvoří několik redaktorů. Tento princip je někdy uplatňován i v běžné reportáži, kdy si redaktoři vzájemně předávají slovo („a nyní už“, „více nám poví“ atd.). V případě kauzy, která se týká zahraničního zpravodajství není neobvyklé užití agenturních záběrů nebo záběrů zahraničních zpravodajských relací.

---

²⁵ Televizní události nevyužívají princip top story. Významná událost je většinou zpracována do kauzy. O top story by šlo uvažovat v případě první reportáže relace, ale časový rozdíl oproti ostatním zprávám není markantní. I když se někdy objeví reportáž, která má oproti ostatním výrazně delší stopáž, nebývá její pořadí v relaci pevně určeno a nelze tak vysledovat princip pravidelnosti.

Příklad č. 4: TU – kauza mapující zemětřesení na Haiti – 13.1.2010

Jedna z reportáží této kauzy je vystavěna pouze z newsfilmu za doprovodu hudební složky, která je prostříhána s introduciny zahraničních relací jako BBC nebo Al-Jazeera.

Cílem kauzy je postihnout událost v co možno největší šíři nebo sledovat její postupný vývoj. Televizní události ji využívají zejména proto, že obsáhne hned několik strategií, které podporují formát této relace. Kromě aspektu komplexity a kontinuity v rámci legitimizace, se v kauze uplatňuje princip kontextualizace, dramatizace a seriality, podle charakteru obsahu i princip negativizace.

Dramatizace je v relaci naplňována především nadměrným užíváním HLP a rekonstrukce události, která má dvojí podobu. Buď je vyjádřena grafickým zpracováním nebo kamerovými záběry spolu s komentářem redaktora, který přejímá roli vypravěče. Televize Nova ve svém zpravodajství grafické zpracování užívá hodně, ať už v podobě zmíněné rekonstrukce nebo v případě fotografických koláží, tabulek, grafů, zeměpisných map apod. Grafické prvky se objevují také v newsfilmu, kdy rozděluje obraz na dvě poloviny nebo vkládá jeden obraz do druhého. Užití grafického prvku není v případě Televizních událostí neobvyklé ani při stand-up či živých vstupů, kdy se grafický prvek objevuje pomocí prolínačky po boku reportéra. Nejčastěji je grafika užívána pro shrnutí hlavních aspektů události, což zároveň implikuje princip preferované interpretace.

Televizní události využívají nejvíce kompetentní zdroje, poté civilní a nejméně zdroje expertní. Výpovědi jsou uváděny nejčastěji formou talking head, časté je také užití telefonátu. Ten má ustálenou podobu, kdy se na modrém poli objeví rám pro fotografii nebo newsfilm, pod kterým je titulek s charakteristikou zdroje. První řádek je červený, do něj bílými písmeny vepsáno jméno respondenta, pod ním je bílý řádek, ve kterém je červenými písmeny zdroj specifikován uvedením profese. Fotografie většinou zobrazuje podobu dané osoby. V některých případech se však vyskytuje fotografie telefonního přístroje (odkaz na původ zdroje) nebo ikonu či symbolu, který se k tématu váže. Pokud je v rámu užito newsfilmu, jedná se především o záběry ze samotné reportáže. Výrazné je také užívání dalších zdrojů jako jsou citace z internetových stránek, sms, korespondence, tiskovin apod.

Závěrečnou reportáž tvoří soft shot v podobě zajímavostí a kuriozit jak z České republiky, tak ze světa. Soft shot bývá po svém odvysílání také často komentován moderátory a umožní tak plynulý přechod k rozloučení v uvolněné atmosféře.

6.2 Události

6.2.1 Studiová část

Zpravodajská relace ČT1 Události začíná v 19:00. První záběr je namířen do newsroomu a panoramatickým pohybem kamery divákovi představí podobu redakce. Tento záběr je prolnut s ciferníkovou časomírou v jednoduchém bílém provedení. Kamera přejíždí redakci zleva doprava a dostane se až k prosklené buňce, ve které sedí moderátoři u svého stolu. Sedí však zády k divákům, a ti tak mohou zároveň vidět i kamery, kterými jsou moderátoři ve studiu snímáni. Prolnutí časomíry a náhledu studia je vzájemným spojením dvou prvků posilujících strategii legitimizace. Zprostřed časomíry se postupně roztahuje šedý kruh, který získává červené kontury. V něm jsou další bílé kruhy různé tloušťky, z nichž jeden je přerušovaný a připomíná časomíru. Tento kruh postupně mění perspektivu tak, že se stává prstencem složeným z papírových listů. Ty se postupně otáčejí, až odkryjí červené vyobrazení částí světadílů. Za tímto pásem listů je bílá plocha, na níž je napsán text drobným písmem (pro diváka nečitelný), který rovněž vymezuje obrysy kontinentů. Díky širokoúhlému zobrazení s mírnou deformací po stranách získají výjevy na plastičnosti, a připomínají tak vnitřní stěnu koule. Znělka Událostí tedy rovněž odkazuje ke světu (komplexita), v tomto případě je však divák okolním světem obklopen. Znělka je vyvedena v bílé, šedé a červené barvě. Šedá implikuje serióznost a bílá neutralitu relace. Použití symbolu papíru evokuje tradici psané žurnalistiky. Papírové listy se zvedají, seskupí se a vytvoří zeměkouli. Jednotlivé přechody mezi listy zůstanou viditelné, zobrazena je naše polovina zeměkoule. Tento motiv představuje pojetí relace jako zprostředkovatele událostí z celého světa, který je vybírá, upravuje a prezentuje divákům. Vpravo od zeměkoule je červený nápis názvu relace vyvedený velkými písmeny, jenž je podtržen přerušovanou čarou tvořenou červenými listy nabíhajícími zprava doleva. Zeměkoule stále rotuje, poté se roztrhne a probleskne směrem k divákovi. Tento motiv je pro svou dynamičnost použit také jako předěl jednotlivých šotů v headlines. Následující záběr je pak ustanoven na jednoho z moderátorů, který začíná komentovat headlines. Poslední záběr headlines je zprava postupně překrýván pásem listů (na nichž jsou opět vyobrazeny části kontinentů) běžícím před již známým šedo-bílým podkladem. Pás opět vytvoří zeměkouli, ta se postupně oddaluje, až spolu s názvem relace zaujme místo na daném podkladě, který postupně zmizí, až zůstane jen bílá plocha. Závěr znělky je tedy pouze v červené a bílé barvě. Časomíru a panoramatickou jízdu newsroomem doplňuje dynamický rytmus složený z několika tónů, který se objevuje také v případě headlines, a to i při čtení komentářů a synchronních ukázek (i když je jeho hlasitost výrazně potlačena).

Headlines obsahují čtyři upoutávky na zprávy, přičemž první z nich je zpracována jiným způsobem než následující tři. Stanoví se tak nejvýznamnější událost daného dne, která je samotnou relací označována jako *Téma dne*. Jak již bylo zmíněno, po roztržitém zeměkoule směrem k divákům se objeví polodetail na jednoho z moderátorů, který komentuje první šot headlines. Následuje ukázka, která však kromě newsfilmu obsahuje také talking head se synchronním zvukem, což je pro headlines neobvyklý způsob prezentace. Po této ukázce následuje komentář druhého moderátora k tématu. Ten také explicitně oznámí, že se jedná o top story, a uvede další ukázky (‘tímto začneme a pak témata další’). Ostatní tři šoty headlines už mají konstantní podobu, jedná se o ukázky z reportáží asynchronně spojené s neutrálním komentářem moderátora. Headlines zaujímají celou plochu obrazového rámu, za každým šotem je uveden předěl v podobě tříšticí se zeměkoule, za posledním šotem pak následuje závěr znělky popsany výše. Význam headlines je v případě Událostí velký, nejenže funguje jako upoutávka na relaci, ale zároveň vymezí nejdůležitější zprávu dne.²⁶ Relace pracuje s oběma prvky zvýznamnění určité události – s kauzou i top story. Kauza má graficky upravenou znělku ikonicky se vztahující k tématu, obsahuje několik reportáží prokládané introducingem. Top story je uvedena znělkou variující předěl a je obecně označena jako *Téma dne*. Většinou obsahuje dvě reportáže, přičemž druhá bývá s tématem spojena volně. Pravidlem zůstává, že první šot v headlines odkazuje k nejdůležitější události dne a je rozveden na začátku relace. Druhý šot headlines zaujímá také druhé pořadí v reportážním zpracování, pořadí třetího a čtvrtého šotu je pohyblivé, většinou je čtvrtý šot umístěn až ve druhé polovině relace.

Ve studiové části se objevují dva typy záběrů. První z nich, snímáný z mírného nadhledu, je zaměřen na umístění moderátorů v prostředí studia. Objevuje se minimálně, pouze při uvítání, upoutávce, rozloučení a někdy také po živém vstupu či telefonátu, kdy jeden z moderátorů zopakuje jméno redaktora. Druhý je častější a je představován polodetailem na jednotlivé moderátory, za nimiž vidíme průhled do newsroomu, tento způsob se užívá pro introducing. Druhý typ záběru je v průběhu relace podle potřeby variovan, někdy je snímán z větší dálky a vedle moderátora tak vznikne prostor např. pro grafické ikony.

Události mají tři moderátorské dvojice, vždy tvořené mužem a ženou. Jejich osobní projev je omezen na minimum a vždy mluví pouze na diváky, nikoli na sebe, čímž se

---

²⁶ Předběžná analýza ukázala výskyt top story, analyzovaný soubor ale obsahoval vzhledem k událostem, které se v daném týdnu staly, pouze zpracování ve formě kauzy.

oprošťují od entertainizace nebo infotainmentu, a podporují tak strategii legitimizace. Jejich mluvený projev je seriózní, bez výrazných příznakových slov. Při náhledu studia sedí muž sedí na pravé straně stolu, žena na levé. Přední strana stolu je rozdělena na dvě části, v pravé je modré pole, ve kterém se opět objevuje motiv kontinentů vytvořený pomocí textu, v levé části je pak vyveden název relace spolu s datem. Za moderátory je průhled do newsroomu, v levé části studia je umístěn panel (na něm je šedá mapa), ve kterém je zabudovaná televizní obrazovka. V dolní části rámu se objeví pás s logem relace, jmény moderátorů a konkrétním datem. Horizontální linie jsou zvýrazněny červenými světelnými pásy na liště za moderátory nebo na obrazovkách v newsroomu. Studio využívá několika prvků podporujících formát dané televizní stanice. Převládající šedá barva odkazuje k neutralitě a serióznosti, přímý pohled do newsroomu pak implikuje komplikovanost získávání informací a nepřetržitou práci newsteamu. Motiv mapy světa odkazuje ke komplexitě informací. Události svou vizuální koncepcí odkazují na dva typy žurnalistiky - psanou a televizní. Spojují tak tradiční novinářskou práci s moderními technologiemi.

Události mají stabilní podobu introducingu. Odehrává se pouze při záběru na jednoho z moderátorů, zvuková složka je potlačena. Existují však dvě velikosti daného záběru. V první je moderátor uprostřed obrazu a je zarámován tak, že mu nejdou vidět ruce. Druhý typ snímá moderátora z větší dálky, umístí jej na pravý kraj obrazového rámu a vlevo je buď televizní obrazovka (vzhledem k umístění moderátorů se v tomto záběru objevuje vždy žena), nebo pás pro další grafické zpracování (živý vstup, telefonát apod.). Po celou dobu vysílání je v levé dolní části obrazovky umístěno logo relace. Jedná se o název relace na šedo-bílém pohyblivém poli, opět se zde objevuje motiv otáčející se zeměkoule. Při introducingu z loga vyběhne černý newsbelt, do kterého je vepsán název reportáže. Newsbelt zůstane na obrazovce po celou dobu introducingu a přetrvá až do začátku reportáže, kdy se v dalším řádku objeví také jméno redaktora, který reportáž zpracoval. Tento legitimizační prvek opět odkazuje k psané žurnalistice, každá reportáž má svůj název (titulek) a je pod ní uvedeno jméno redaktora (kromě dalšího zopakování v komentáři reportáže nebo při stand-up).

K psané žurnalistice odkazuje také podoba předělu, ten je znázorněn padajícími listy na hromadu, přičemž svrchní list nese určitý název např. *Téma dne*, *Ze zahraničí*, *Události*. Volba daného předělu záleží na jeho umístění v relaci, je však zcela nepravidelné, a někdy se předěl neobjeví vůbec. Události jako zpravodajská relace tak není striktně rozdělená na několik částí. Dokonce ani zahraniční zpravodajství není od zbytku

relace pevně odděleno, někdy se objeví předěl, v němž je napsáno *Ze zahraničí*, někdy se však neobjeví vůbec. Relace neobsahuje ani vysoký počet reportáží s různými zaměřením. Je zpracována tak, že jsou stanovena nejdůležitější témata dne a těm je poté věnována pozornost. Tato témata mohou být rozpracována do kauzy nebo do top story (která oproti kauze obsahuje menší počet reportáží). Výjimkou však není ani výskyt dvou kauz v jedné relaci. Zbývající témata (a tedy méně důležitá) jsou zpracována do běžných reportáží s kratší stopáží, nebo se objevují ve formě headlines, a to i v případě domácího zpravodajství. Headlines v průběhu relace mají podobu newswire komentovaného moderátorem za hudebního doprovodu. Jednotlivé šoty jsou od sebe odděleny grafickým zpracováním, kdy je uprostřed obrazovky zeměkoule, právě uvedený šot mizí doprava a zároveň z levé strany přilétá obraz další šotu, který zaplní celý obrazový rám. Toto grafické zpracování odkazuje ke komplexitě zpravodajství.

V celé relaci se několikrát objevuje upoutávka na publicistické pořady mimo diskurs této relace (např. Události, komentáře, Hyde park). Upoutávky jsou zprostředkovány buď samotnými moderátory, nebo formou vlastního šotu. Při upoutávce na druhou polovinu relace jsou v průběhu moderátorova komentáře uvedeny také záběry z následujících reportáží. Při rozloučení není ve studiu přítomen nikdo jiný a neproběhne ani neformální rozhovor. Relace také neobsahuje soft shot, většinou se poslední zprávy týkají určité kulturní události. Eliminace těchto entertainizačních prvků jen posiluje legitimační charakter relace, která je silně provázaná na ostatní zpravodajsko-publicistické pořady a pomáhá dotvářet profil dané televizní stanice.

6.2.2 Reportážní část

Základem reportáží je newswire, talking head a stand-up. Newswire obsahuje kamerově vytříbenější záběry, pracuje s rámováním obrazu, všímá si detailů nebo volí netradiční polohy snímání (záběry z jedoucího vlaku apod.). Talking head má ustálenou podobu, mnohem výraznější je stand-up. Objevuje se jak v klasické reportáži, tak při live prezentaci. Ačkoli není dynamický ve smyslu akce redaktora, uplatňuje se postup dynamizace při snímání pozadí, ve kterém se odehrává určitá akce. Jsou preferovány stand-upy uprostřed reportáží. Zvláštností je, že ne vždy užívají redaktoři při stand-up mikrofon, v takovém případě mají ruce sepnuté nebo je užívají ke gestikulaci. V Událostech se objevuje také stand-up, který je vytvořen postprodukčně pomocí

greenscreenu.²⁷ Tento princip je v českém zpravodajství ojedinělý, neguje totiž strategii autentizace. Redaktor tak není zosobněním přítomnosti zpravodajství v místě události, ale stává se průvodcem a komentátorem daného tématu.

Události využívají živých vstupů a díky síti zahraničních redaktorů zprostředkovávají také živé vstupy ze zahraničí. Uvedení živého vstupu má dvojitou podobu. Záběr na redaktora v místě události se objeví při *introducingu* buď na televizní obrazovce ve studiu, nebo v grafickém pásu vedle moderátora. V případě užití televizní obrazovky, se moderátor otočí směrem k obrazovce a vede s redaktorem rozhovor. V dolní části obrazu je uveden titulek se jménem redaktora, v dalším titulku je napsána profese (redaktor ČT), tento titulek se střídá s uvedením místa, odkud je živý vstup vysílán. Prezentace profese (ačkoli je jasná) se vztahuje k legitimizaci, která potvrzuje kompetentnost redaktora. Události mají tři způsoby prezentace live vstupu. První představuje prostý stand-up, druhý zahrnuje kromě stand-up také autentické záběry prostředí, třetí způsob překrývá stand-up newsfilmem, přičemž zvukovou složku představuje redaktorův komentář. Při živých vstupech je preferována statická forma stand-up, zřejmě aby se eliminovalo možné narušení ze strany kolemjdoucích apod. Vždy po ukončení živého vstupu jeden z moderátorů zopakuje jméno redaktora a místo, odkud byl živý vstup zprostředkován. Tento princip je užíván i v případech, kdy se nejedná o živý vstup, ale pouze o reportáž ze zahraničí.

Příklad č.5: Události – zemětřesení na Haiti – 16.1.2010

V headlines moderátor: „...*postřehy dodá živě Michal Kubal*“. Při *introducingu* se moderátor otočí směrem k obrazovce: „*Přímo na místo se ptám Michala Kubala. Michale, míváš pomoc opravdu k těm nejpotřebnějším?*“ Následuje střih na Michala Kubala, který ve formě stand-up komentuje dění na Haiti. Na obrazovce se však neobjeví titulek *Živě*, navíc Kubal nemá handsfree či jiné technické vybavení, aby mohl dotaz moderátora slyšet. Jeho komentář je prokládán newsfilmem z místa události k němuž je přidán předem připravený, čtený komentář. Newsfilm je dále střižen na stand-up s Michalem Kubalem, nyní však na zcela jiném místě než v předchozím (předtím stál před rozpadlým domem, nyní na letišti, poté zase u ohniště). Je tak zcela evidentní, že se jedná o předem připravenou reportáž z místa události, která je však prezentována jako živý vstup.

---

²⁷ Technika prolnutí dvou obrazových vrstev, které jsou snímány zvlášť. První vrstvu tvoří redaktor stojící před jednobarevným plátnem (většinou zeleným), na které je potom převedena druhá vrstva. Ve výsledku jsou viditelné obě vrstvy zároveň.

Díky rozsáhlé síti redaktorů není zahraniční zpravodajství omezeno pouze na agenturní záběry, ale obsahuje jak autentické záběry zpravodajství ČT, tak i živé vstupy nebo telefonáty přímo z místa události. Tento stav je velmi lukrativní a posiluje strategii legitimizace a autentizace. Legitimizace je také dosahováno převládajícím uváděním kompetentních zdrojů.

Události rovněž užívají princip konkretizace a vztahují určitou událost na běžného člověka formou HLP, což odpovídá strategii dramatizace. Rekonstrukce události je méně výrazná, neodehrává se formou grafického zpracování, ale slovním komentářem. Grafické zpracování se používá při živém vstupu, telefonátu nebo v případě tabulek, grafů, map apod., je tedy statické a tvoří pouze formální rám pro prezentaci informací. Má ustálenou podobu, překrývá autentický obraz (nebo šedo-bílé pozadí), v dolní části obrazovky je černý pás s logem a názvem příspěvku, v postranním šedém pruhu je fotografie, zbytek pole pak představuje vlastní grafické provedení. V případě telefonátu je forma stejná, vždy je uvedena fotografie volajícího, pokud není známá jeho podoba, je ikon volajícího znázorněn obecnou siluetou horní poloviny těla. Telefonát stejně jako talking head se využívají pro prezentaci výpovědi zdrojů, v této relaci je také preference kompetentních zdrojů.

Znělka kauzy má také ustálenou grafickou podobu, která je variována na základě symbolů vztahujících se k dané události. Top story vlastní znělku nemá, většinou je uvozeno předělem *Téma dne*, který lze neomezeně používat každý den. V kauze se mohou objevit téměř všechny prvky, které jsou běžně užívané v reportáži, přičemž reportáže řazené do kauzy tvoří několik redaktorů. Události tento prvek využívají pro jeho legitimizační potenciál (komplexita a kontinuita), cílem kauzy je totiž postihnout událost v co možno největší šíři nebo sledovat její postupný vývoj.

Relace využívá kromě autentických záběrů i dalších zdrojů, např. archivní nebo ilustrační záběry. Také cituje jiné informační zdroje (CNN, ndtv.com), či využívá další možnosti komunikace (Skype), to se však děje v omezené míře a je patrná tendence preferovat vlastní autentické záběry.

Příklad č. 6: Události – zemětřesení na Haiti

Moderátor: *„Získat informace z místa dění je velmi obtížné... Rychlé spojení se světem zajišťuje hlavně internet, tímto způsobem poskytl zprávu o situaci na Haiti televizní reportérka Christine Webbová, její rozhovor pro CNN získala přes Skype i česká televize“*

6.3 Zprávy TV Prima

6.3.1 Studiová část

Zpravodajská relace Zprávy TV Prima začíná každý den v 18:55. Vizuální styl je vyveden v modré a žluté barvě. Časomíra je v tomto případě digitální a je umístěna v horní pravé části obrazovky. Na obrazovce se objeví spolu s reklamou, která je sponzorem časomíry. Po reklamě následuje průhled do studia na oba moderátory, kteří již sedí za stolem a komunikují spolu. Tento záběr je prolnut s modrým obdélníkem, do něhož je vepsán večerní televizní program dané stanice. Tento prvek odkazuje k pořadům mimo zpravodajský diskurs a pojímá zpravodajství jako pevnou součást televizního vysílání. Znělka začíná otáčející se světle modrou zeměkoulí na tmavě modrém podkladě. Zeměkoule se poté rozdělí do několika vrstev listu, které se otáčejí, a divák tak vidí její průřez. Pole pak protínají žluté paprsky. Zeměkoule se vrací do svého středu, její osu protíná hřbet otáčejících se listů kolem loga relace. Opět zde vidíme klasické symboly, které odkazují ke zpravodajství jako ke zprostředkovateli zpráv z celého světa. Žluté paprsky značí nepřetržitý tok informací, listy se opět vztahují k psané žurnalistice. Zeměkoule poté zmizí a zůstanou jen otáčející se listy, změní se jejich perspektiva a prolnou se s prvním šotem headlines.

Headlines je složeno ze tří upoutávek, které zaplňují celý obrazový rám. V dolní části je umístěno logo relace a newsbelt, do kterého je vepsán text vztahující se k dané reportáži. Tento text však nemá podobu zprávy v ryzí podobě a jeho informační kvalita je značně omezená, pokud by nebyl spojen s komentářem, byla by jeho výpovědní hodnota téměř nulová.

Příklad č. 7: Zprávy TV Prima – text v newsbeltu při headlines - 17.1.2010

- *Skončil v nemocnici, Chaos a beznaděj, Opět sněží*

Jednotlivé šoty jsou spojeny skrze modrý obdélník, který z loga probleskne obrazovkou. Tento obdélník následuje také po posledním šotu, kdy se opět objeví otáčející se listy uprostřed zeměkoule. Následující střih do studia je proveden uprostřed pohybu listů, není zde tedy žádný statický záběr, který by ustanovil např. předěl relace. Tímto prvek je ustanoven dynamický charakter relace, který je nadále rozvíjen. Záběr na otáčející se listy je použit také v závěru relace, zde je však doveden do konce. Zeměkoule zmizí, zbývají jen otáčející se listy, které změní perspektivu a kolem loga relace vznikne útvar hvězdčovitěho tvaru. Hudební složka kromě znělky přetrvává také při headlines, končí však znělkou a první záběr do studia už nemá hudební doprovod.

V headlines se objevují jak upoutávky na reportáže v relaci, tak i upoutávky na pořad, který následuje po zpravodajské relaci, což je neobvyklé, a dochází tak k přímému propojení pořadů, které spadají mimo diskursivní rámec relace. První šot headlines se v reportážním zpracování objeví jako první nebo druhý v pořadí, ostatní dva šoty mají reportážní umístění nepravidelné. Nestabilním pořadím šotů v následném reportážním zpracování není určena nejdůležitější zpráva dne. Headlines tak fungují pouze jako upoutávka na reportáže v relaci, přičemž ani jedna z nich není zvýznamňována, všechny mají stejné postavení. Záběry použité v headlines jsou vyňaty z reportáže, zde se objevují pouze v asynchronu, kdy jsou komentovány moderátorem ve studiu.

První záběr do studia má konstantní podobu. Jedná se o frontální pohled na moderátorský stůl snímáný z větší dálky, do obrazového rámu se tak dostanou i dvě čtecí zařízení umístěné po obou stranách obrazu. Tento prvek odkazuje k technickému vybavení studia, zároveň také dovolí divákovi nahlédnout do jeho zákulisí. Kamera se poté pomalou jízdou přibližuje směrem k moderátorskému stolu a zastaví se v polocelku na oba moderátory. V průběhu jízdy se objeví newsbelt se jmény moderátorů a konkrétním datem. V tuto chvíli také zazní přivítání diváků. Následuje střih na jednoho z nich a introducing první reportáže.

Ve studiu relace Zprávy TV Prima převládá modrá barva, je umístěna na podlaze i stěnách, odlišným elementem je pouze bílý moderátorský stůl, na němž je umístěno logo relace (vyvedené opět v modré barvě). Za stolem sedí moderátorský pár tvořený mužem a ženou, muž na pravé, žena na levé straně. TV Prima má dvě neměnné dvojice moderátorů. Za moderátory je umístěna zástěna, na níž je vyobrazen již ze znělky známý motiv zeměkoule protnutý žlutými pruhy. Zástěna je však místy průhledná a nabízí tak náhled do newsroomu, jedná se tedy o jisté propojení legitimizačního charakteru relace s jejím pojetím jako zpravodajské show. Barevné sladění studia je řešeno do detailu, žlutá barva pruhů na zástěně má svůj ekvivalent ve žlutých papírech, které jsou na stole před moderátory.

Moderátoři při uvítání, upoutávkách či rozloučení mezi sebou sice nevedou rozhovor, komunikují spolu však pohledy a úsměvy. Jejich projev je uvolněný, zachovává si však punc serióznosti. Introducing se odehrává vždy ve formě záběru na jednoho z moderátorů, který je vsazen doprostřed obrazového rámu. Introducing nevyužívá newsbelt, projekci nebo jiné grafické zpracování. Oba moderátoři se v záběru objeví pouze v začátku relace, při upoutávkách a při závěrečném rozloučení. Jsou snímáni buď z frontálního pohledu (začátek, upoutávky) nebo z mírného nadhledu z pravé strany

(rozloučení). V celé relaci tedy převládá frontální pohled na jednoho z nich. V případě upoutávky jsou snímáni oba moderátoři, z nichž mluví jeden, poté se ke slovu dostane druhý moderátor a plynule přechází k introducingu další reportáže. Kamera na něj přejíždí, až se dostane do klasického zobrazení introducingu pro tuto relaci.

Zprávy TV Prima neobsahují předěly, jedná se o plynulou prezentaci zpráv, z nichž žádná není vůči ostatním zvýznamněna. Není od sebe ani odděleno domácí a zahraniční zpravodajství, zde ale platí, že domácí zprávy mají přednost před zahraničními.

Příklad č. 8: Zprávy TV Prima – zemětřesení na Haiti – 13.1.2010

Zpráva o zemětřesení na Haiti, která se v předchozích relacích objevila jako první šot v headlines a byla dokonce zpracována jako kauza, obsadila v relaci na TV Prima v headlines druhé pořadí a v reportážním zpracování se objevila až na čtvrtém místě.

Relace díky absenci předělů působí jednolitým dojmem, kromě preferenci domácího zpravodajství nelze vysledovat další postupy při řazení zpráv. V průběhu relace se neobjeví ani zpracování zpráv ve formě headlines, veškeré události dne jsou uvedeny reportážní formou. V průběhu Zprávy TV Prima se objeví dvě upoutávky na následující část relace, ale jak již bylo zmíněno, pouze skrze moderátorský vstup. Divák tak po celou dobu trvání relace nevidí nic jiného než moderátory nebo reportáže. Ty mají oproti předchozím relacím kratší stopáž a díky jejich plynulému řazení bez předělů či upoutávek na jiné pořady působí jejich prezentace silně dynamickým dojmem. V relaci se ani neobjevují odkazy na jiné pořady, vyjma upoutávky na následující pořad v závěru relace. Při rozloučení moderátoři obvykle přečtou z papíru ty nejčerstvější informace, které v relaci nebyly zpracovány.

6.3.2 Reportážní část

Zpracování událostí se v relaci objevuje buď ve formě reportáže nebo ve formě newsfilmu komentovaného moderátorem ve studiu. Základem reportáže je již tradičně newsfilm, talking head a stand-up. Stand-up má obvyklou podobu, objevuje se jak ve statické, tak dynamické formě (redaktor např. podlézá policejní zátaras, mačká papír apod.). Stand-up je preferován uprostřed reportáže, není však výjimkou jeho výskyt na samém začátku. V některých případech se v reportáži objeví vícekrát, legitimizuje se tím přítomnost reportéra v místě události a díky změně prostředí při stand-upu také sledování vývoje dané události.

Živé vstupy nejsou užívány v nijak výrazném množství, přechod na ně se odehrává ustálenou formou pomocí grafického zpracování. Na modrém pozadí se objeví dvě okna, to na levé straně je menší, je v něm vidět moderátor, pod nímž je titulek Televize Prima. Pravé okno je větší, zobrazuje reportéra v místě události, titulek pak odkazuje k místu, odkud je živý přenos vysílán. Objevuje se jak vzájemné interview mezi moderátorem a redaktorem (formou položení otázky), tak i pouhé představení redaktora a uvedení místa, na kterém se nachází. Výrazným prvek živého vstupu je live interview s kompetentním zdrojem. V tomto případě se v záběru zprvu objeví redaktor a ve formě stand-up podá komentář. Kamera se poté oddálí, a do záběru se tak dostane další osoba, která je redaktorem představena („já už mám vedle sebe...“). Následuje interview mezi redaktorem a danou osobou, kamera se většinou přiblíží až k respondentovi, poté se zase oddálí a přiblíží k redaktorovi, který svůj živý vstup zakončí. Označení titulkem *Živě* se však neobjevuje.

Princip interview je však uplatňován také v průběhu předem natočených záběrů užitých v reportáži. Zdroj v tomto případě může být jak kompetentní, tak obecný. Většinou jedná o lidi zasažené danou událostí, kteří sice poskytnou komentář, sami ale nechtějí být rozpoznáni. V takovém případě se kromě grafické deformace obličeje užívá i způsob snímání respondenta zády ke kameře tak, aby nebyla vidět jeho tvář. V záběru je tak plně rozeznatelný pouze redaktor, který zde hraje roli reprezentanta dané osoby, a potažmo i samotných diváků.

Na tvorbě reportáže se může podílet i více redaktorů. Lze v nich také vysledovat princip reprezentace diváků v rámci strategie identifikace. Kromě zaměření na obecné zdroje o tom svědčí také užití jazyka *common sense*.

Jak již bylo zmíněno, relace nepoužívá k oddělení jednotlivých zpráv či úseků předěly. Nepracuje ani s kauzou či top story, o čemž svědčí také nepravidelné řazení prvního šotu z headlines do pořadí reportáží. O top story lze uvažovat pouze v případě delší stopáže určité reportáže, která byla v headlines zařazena na první místo. Tento princip se však neobjevuje každý den, proto není zvýznamňování událostí v této relaci pravidlem. Zprávy TV Prima však vztahují na reportáž některé prvky typické pro kauzu (např. grafické zpracování titulků, které v reportáži hrají roli znělky nebo předělu). Poslední reportáž relace neuplatňuje princip *soft shot*.

Zprávy TV Prima nejvíce využívají obecného zdroje, čímž se snaží vztáhnout denní události k životu běžného člověka. Zajímá je více názor lidí zasažených danou událostí, než komentář osoby, která je sice kompetentní problematiku komentovat, ale pouze

z odstupu. Tento princip vymezuje relaci jako reprezentanta diváků, s čímž souvisí také princip preference domácího zpravodajství. Výrazná je také podpora strategie dramatizace formou HLP a vztahování dopadů události na životy běžných občanů.

Příklad č. 9: Zprávy TV Prima – operace očí Ladislava Lakatoše – 13.1.2010

Moderátor 1: „...*další pokračování příběhu, který s námi sledujete od samého začátku a který má dobrý konec.*“

Moderátor 2: „*Ano, je to příběh ... poté, co u vás reportáž vzbudila obrovskou vlnu solidarity, se přidala i pražská nemocnice oční klinika a nabídla mu operaci očí zdarma...*“

Relace také často pracuje s prvkem konfliktu, kdy vedle sebe klade vzájemně si odporující tvrzení nebo užívá dynamické záběry s až agresivním nádechem (např. zobrazení krve, rvačky apod.). Patrná je také snaha o rekonstrukci ať už formou verbalizovaného sdělení („právě zde se odehrála...“) nebo grafického zpracování. Oproti ostatním relacím používá gerojš v mnohem větší míře.

V relaci se grafické zpracování objeví zřídka a má jednoduchou podobu. Mnohem častější je užití fotografií, hlavně v případě zahraničního zpravodajství, kdy relace nemá vlastní autentické záběry. V tom případě užívá také agenturní záběry. Výskyt jiných zdrojů (internet, časopisy atd.) je minimální, pokud přímo nesouvisí s tématem zprávy. V některých případech však relace zveřejní zdroje, které se jinde neobjevují a s událostí nesouvisí přímo.

Příklad č. 10: Zprávy TV Prima – chlapi z Kuřimi – 13.1.2010

V reportáži o tom, že chlapi z Kuřimi byli svěřeni do péče svého otce, se v newsfilmu objevuje sled namalovaných obrazů, na nichž je znázorněno týraní chlapců. Obrazy však nejsou podepsané, ani zde není uveden jejich zdroj, což lze vnímat tak, že mají stejnou hodnotu jako fotografie nebo záběry z místa činu.

7. Shrnutí výsledků analýzy a komparace prvků v rámci jednotlivých televizních stanic

Televizní stanice Nova uplatňuje při výstavbě své hlavní zpravodajské relace principy infotainmentu. Na Televizní noviny tak lze nahlížet jako na velkolepou show, která zprostředkovává každodenní realitu běžným občanům. O tomto pojetí svědčí uplatňování strategií seriality, dramatizace a především entertainizace. Televizní noviny však stále zůstávají především zpravodajskou relací, a proto není opomíjen důraz na legitimizaci předkládaných mediálních obsahů.

Televizní noviny mají svou pevnou strukturu, která napomáhá ke zpřehlednění relace a její snadnější percepci ze stran diváků. Využívá bloky domácího a zahraničního zpravodajství, ke zvýznamnění určitých událostí využívá kauzy, to vše je od sebe striktně odděleno předěly nebo samostatnými znělkami. Pro snadnější percepci je užíván také princip kontextualizace a seriality, kdy je sledován postupný vývoj události. Nova sama sebe vnímá jako moderní televizní stanici světového formátu a tento princip se snaží uplatnit také ve svém zpravodajství. Proto využívá všech dostupných technických možností v daném diskursu, aby vytvořila dojem moderní a exkluzivní zpravodajské relace. Televizní noviny tak disponují projekční stěnou, živými vstupy, náročnými grafickými úpravami, animací, agenturními záběry, elektronickými zdroji a dalšími prvky, které odkazují k technickému vybavení stanice. K pojetí relace jako lukrativní zpravodajské show odkazuje také voiceover v úvodu Televizních novin, který uvede moderátorskou dvojici, a implikuje tak punc jejich výjimečnosti. Moderátoři jsou vnímáni jako celebrity, o infotainmentu dále svědčí uvolněný a neformální charakter jejich projevu. Nejen že diváky provázejí celou relací, ale také s nimi komunikují, říkají, co bude v relaci následovat, některé reportáže doplní nebo komentují, představí večerní program apod.

V relaci je také výrazné uplatňování konstruování konfliktu, HLP a především rekonstrukce události, všechny tyto prvky posilují strategii dramatizace. V rámci infotainmentu je oproti výraznému entertainizačnímu charakteru relace, v jehož rámci je např. uveden i soft shot, kladen důraz také na legitimizaci. Televizní události ji uplatňují především zdůrazněním aktuálnosti, komplexity, kontinuity, investigativnosti nebo uváděním výpovědí kompetentních zdrojů.

Principem veřejnoprávní televizní stanice je podávat objektivní, ověřené a vyvážené informace. Tento požadavek se Česká televize snaží naplnit i ve svém zpravodajství, jehož primárním cílem je informovat diváky o událostech doma i ve světě.

Vylučuje tak pojetí zpravodajství jako infotainmentu. Jednoduchý vizuální styl, ve kterém jsou Události zpracovány, odkazuje k serióznosti a neutralitě relace. Objevují se v něm symboly platné pro televizní zpravodajství (newsroom, obrazovky, kamery), tak i symboly vztahující se k psané žurnalistice (motiv listů ve znělce), čímž relace navazuje na tradiční pojetí zprostředkování informací. Serióznosti odpovídá také neutrální styl moderování, jehož prioritou je profesionalita.

Relace nerozděluje události do domácího a zahraničního bloku, ale stanoví si základní témata, kterým se věnuje. Rozpracovává je ve formě kauzy nebo top story, ostatním událostem je v tomto měřítku věnován menší prostor, některé jsou dokonce prezentovány pouze ve formě headlines. Události se tak přímo vztahují k preferované interpretaci, kdy divákovi určí nejdůležitější zprávy dne.

V průběhu celé relace je výrazná tendence vztáhnouti daného diskursu k ostatním zpravodajsko-publicistickým pořadům, čímž se posiluje legitimizační charakter televizní stanice.

V reportážním zpracování událostí se tato relace výrazně neliší od Televizních novin, objevují se v ní stejné prvky, i když některé z nich v mnohem menší míře (např. grafické zpracování). Naopak silný potenciál relace představuje síť zahraničních zpravodajů, díky níž je schopna prezentovat autentické záběry a postřehy z místa události, a není odkázána pouze na agenturní záběry.

Události zaujmou vytříbeným vizuálním stylem, ať už v designu studia, tak i co se týče kamerových záběrů. Určitým nedostatkem je však jistá nepravidelnost umístění předělů, newsbeltu nebo titulků, což svědčí o dosud neujasněné koncepci. Důvodem může být změna ve vysílání relace (nové studio, vizuální styl apod.) platná od ledna letošního roku, čemuž by napovídaly i chyby, které se v průběhu analýzy vyskytly (např. nedodržování označení živého vysílání apod.).

Zprávy TV Prima zvolenými symboly ve znělce také odkazují ke komplexitě informací, svým výsledným zpracováním však jdou do důsledků. Relace není rozdělena do bloků domácího a zahraničního zpravodajství, neobsahuje ani předěly či upoutávky na pořady mimo její diskurs. Jedná se o souvislý tok prezentovaných událostí, z nichž žádná není zvýznamňována formou kauzy či top story. Jedná se o dynamický slet reportáží prokládaný introducingem, přičemž dynamiky je dosahováno také rychlým tempem řeči moderátorů. Jediným opakujícím se principem je řazení události reflektující domácí dění na první místo v relaci. Relace neobsahuje ani formu headlines, kromě těch úvodních, které

fungují jako upoutávka. Slet reportáží však působí někdy až nesouvislým dojmem, chybí zde určitá koncepce, která by jejich prezentaci zpřehlednila.

Tato relace klade důraz na pojetí zpravodajství jako reprezentanta diváků. Svědčí o tom jak jazyk common sense, tak i preferování obecného zdroje. Tento princip tak podtrhuje řazení domácího zpravodajství na začátek relace a vůbec jeho všeobecná preference. Relace také využívá prvků dramatizace jako HLP, konstruování konfliktu či dynamického stand-up. Výrazná je také snaha působit na divákovy emoce volbou silně příznakových slov.

Analýza prokázala dva výrazné proudy v českém televizním zpravodajství. První z nich klade důraz na pojetí relace jako čistě informačního zdroje (Události), druhý pak představuje pojetí relace jako infotainmentu (Televizní noviny). Každý směr využívá své specifické prvky, přičemž může docházet k jejich vzájemnému působení. Při pojetí relace jako informačního zdroje je kladen důraz především na legitimizaci a autentizaci, ve druhém případě se k těmto strategiím přidává také dramatizace a entertainizace. Strategii identifikace, kontextualizace, seriality a negativity pak lze najít u všech analyzovaných soborů.

Všem analyzovaným soborům je společné užití časomíry. Vizuální stránka studia je podobná u Zprávy TV Prima a Událostí, kdy obě tyto relace dovolí divákovi nahlédnout do svého zákulisí (newsroom, kamery, čtecí zařízení). Oproti nim stojí Televizní noviny, které se odehrávají pouze mezi kulisami studia a podporují tak pojetí relace jako show. V každé relaci se objevují moderátorské dvojice tvořené mužem a ženou, jejich umístění je rovněž totožné (žena nalevo, muž napravo). Ve stylu moderování jsou si blíže relace na Nově a Primě, jejich mluvený projev je uvolněný a neformální, využívá prvků jazyka common sense a příznakových slov. Objevuje se také vzájemná interakce mezi moderátory. Moderátoři v Událostech naopak striktně dodržují profesionalitu a komunikují pouze s divákem.

Události a Zprávy TV Prima používají pro introducing pouze jednoho moderátora, Televizní noviny buď jednoho nebo dva. V případě této relace může být introducing doplněn také projekcí či newsbeltem, Události jej doplňují v případě živých vstupů grafickým pásem či televizní obrazovkou umístěnou vedle moderátora. Newsbelt používají pro název reportáže, Zprávy TV Prima newsbelt nevyužívají vůbec (kromě headlines).

Televizní noviny mají nejpevnější strukturu, využívají předělů k oddělení bloků domácího a zahraničního zpravodajství nebo kauz, přičemž umístění těchto segmentů je stabilní. Předěly obsahují také Události, jejich výskyt je však nepravidelný. Prima je ve své

relaci neužívá vůbec, ta tak nemá pevně danou strukturu a působí dojmem volného řazení reportáží bez určité souvislosti. Jako jediná však za každou cenu preferuje domácí zpravodajství.

Relace, které užívají průhledu do newsroomu, podporují identifikaci newsteamu, Události tento prvek ještě zvýrazňují při živých vstupech, kdy je v titulku napsáno *Redaktor ČT*. Události také mají vlastní síť zahraničních redaktorů, kteří se tak díky specializaci na určitá území stávají zároveň kompetentními zdroji a odborníky na danou problematiku.

Headlines většinou obsahuje tři šoty, v případě Událostí čtyři. Tato relace také nejvíce pracuje se zvýznamněním určité události, k němuž dochází už v samotném headlines, kdy je prvnímu šotu věnováno více prostoru a je také zpracován odlišným způsobem. Televizní noviny mají nástup na headlines pevně provázaný s prvky objevujícími se ve znělce (létaající bubliny). Princip zvýznamnění určité události využívají všechny stanice kromě TV Prima, ať už formou kauzy či top story.

Všechny analyzované soubory využívají možností živých vstupů, Televizní noviny v mnohem větší míře. Přejech na ně se odehrává buď skrze projekci umístěné za moderátory, nebo přes okna v grafickém zpracování. Tento způsob užívá také TV Prima. Události využívají pro přechod grafického pásu vedle moderátora nebo obrazovku ve studiu. Analyzovaným souborům je dále společné užití prvku stand-up ve statické i dynamické formě. Události tento prvek ozvlášťují absencí mikrofonu. Tato relace také jako jediná užívá stand-up před greenscreenem.

Relacím je rovněž společná strategie dramatizace, v jejímž rámci se objevují prvky HLP, konstruování konfliktu či rekonstrukce události, liší se pouze jejich zpracováním. V relacích se objevují všechny tři typy zdrojů, přičemž pro Televizní noviny a Události jsou prioritou kompetentní zdroje, oproti tomu Zprávy TV Prima využívají především zdroje obecného. Ve všech případech je výskyt expertního zdroje minimální. Relace také užívají fotografií a grafického zpracování. V případě Zprávy TV Prima je grafické zpracování na nízké úrovni, oproti tomu v Televizních novinách má vysokou úroveň (objevují se zde i animace) a tato relace je používá v hojně míře. Televizní noviny jako jediné zařadily na závěr relace soft shot. Kromě autentických záběrů pořízených newsteamem se v reportážích všech relací objevují záznamy z jiných zdrojů (agenturní záběry, záběry převzaté z jiných zpravodajských relací, archivní, ilustrační, amatérské atd.). Relace rovněž využívají zveřejňování informací z dalších médií, (citace z mobilních sms, skype apod.).

8. Závěr

Práce se věnuje analýze hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT1, Nova a Prima. Jejím cílem bylo předložit soubor invariabilních prvků, které se uplatňují při vzniku televizního zpravodajství, popsat jejich podobu v současných českých zpravodajských relacích a provést vzájemnou komparaci.

S ohledem na stanovený cíl a charakter zkoumaného objektu byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie, v jejímž rámci byly uplatněny prvky sémiotického konceptu analýzy, diskursivní analýzy a grounded theory. Východiskem práce byl koncept diskursivních strategií, který je uplatňován v rámci produkce televizního zpravodajství a který zaštiťuje jednotlivé prvky užívané ve zpravodajském diskursu. Na základě předběžné analýzy byl stanoven soubor invariabilních prvků, který se stal východiskem pro vlastní výzkum a který byl postupně doplňován o nové položky, až kompletně obsáhl všechny prvky, které se na výrobě zpravodajské relace podílejí. Práce analyzuje týdenní zpravodajskou produkci na zmíněných televizních stanicích. Každá relace je analyzována zvlášť a je uvedena v samostatné kapitole. Kapitola věnovaná výsledkům analýzy se zabývá také jejich vzájemnou komparací.

Analýza poskytla souhrnnou představu o postupech, které jsou při výstavbě zpravodajských relací uplatňovány, a podala rozsáhlý popis invariabilních prvků, které se podílejí na konstrukci zpravodajského diskursu. Zároveň předkládá popis podoby jednotlivých zpravodajských relací a věnuje se také jejich vzájemné komparaci.

V úvodu práce byly stanoveny dvě základní výzkumné otázky: Jaká je podoba hlavních zpravodajských relací na současných českých televizních stanicích? Odlišují se od sebe zpravodajské relace na veřejnoprávní a soukromé televizní stanici? První z nich je zodpovězena v předcházejících kapitolách. Na druhou se pokusím odpovědět nyní.

V současném televizním zpravodajství jsou patrné dvě protichůdné tendence. První z nich klade důraz na pojetí relace jako čistě informačního zdroje, druhá pak představuje pojetí relace jako infotainmentu. Generalizované zařazení veřejnoprávní televize do první kategorie a komerční stanice do kategorie druhé, nemusí notně odpovídat realitě. Každý směr využívá své specifické prvky, přičemž dochází i k jejich vzájemnému kombinování. Oba módy televizních stanic rovněž využívají shodných postupů, je proto těžké stanovit přesné hranice a striktně zařadit jednu z relací do vymezených proudů. Události si zvolili první směr, Televizní noviny druhý, kdežto Zprávy TV Prima se volbou některých prvků přiklání k prvnímu proudu, od kterého se zase vzápětí užitím prvků jiných oddalují. Jedná se tedy spíše o stanovení vlastních kritérií, kterými se daná relace bude ubírat.

9. Seznam literatury

- BORDWELL, THOMPSON. *Film art: an introduction*. New York: Mc Graw-Hill, 1990.
- DAHLGREN, P. *TV News as a Cultural Discourse*. Journalisthögskolan i Stockholm skriftserie, 4, Stockholm, 1985, str. 80 - 95.
- ECO, U. *Meze interpretace*. Praha: Karolinum, 2004.
- ECO, U. *Interpretácia a nadinterpretácia*. Bratislava, 1995.
- FISKE, J. *Television Culture*. London: Methuen, 1987.
- HALL, S. *Culture, Media, Language*. London: Hutchinson, 1982.
- HARTLEY, J. *Understanding news*. First published: London: Methuen, 1982. Transferred to digital printing, 2005.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005.
- JÍLEK, V. *Psaná publicistická sdělení v kontextu teorie komunikace*. Studijní texty pro distanční studium. Olomouc: Katedra bohemistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2004.
- PHILLIPS, JORGENSEN *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: Sage Publications Ltd., 2002.
- KUNCZIK, M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995.
- LAPČÍK, M. *Diskursivní strategie v TV zpravodajství*. Disertační práce. Olomouc: Katedra sociologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2002.
- MONACO, J. *Jak číst film*. Praha: Albatros, 2004.
- SILVERMAN, D. *Ako robiť kvalitativný výskum*. Bratislava: Ikar, 2005.
- SCHELLMANN, B. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha: Europa-Sobotáles, 2004.
- TRAMPOTA, T. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2008.
- THWAITES, T., DAVIS, L., MULES, W. *Tools for cultural studies. An introduction*. Palgrave Macmillan, 1994.

Přílohy

Obrazová příloha č.1 – Znělka, ustavující záběr

Obr. 1: Televizní noviny

Obr. 2: Události

Obr. 3: Zprávy TV Prima

Obrazová příloha č. 2 – Studio, první záběr

Obr. 4: Televizní noviny

Obr. 5: Události

Obr. 6: Zprávy TV Prima

Obrazová příloha č. 3 - Introducing

Obr. 7: Televizní noviny

Obr. 8: Televizní noviny

Obr. 9: Události

Obr. 10: Zprávy TV Prima

Obrazová příloha č. 4 – Znělka kauzy

Obr. 11: Televizní noviny

Obr. 12: Události

Obrazová příloha č. 5 – Živý vstup

Obr. 13: Televizní noviny

Obr. 14: Televizní noviny

Obr. 15: Události

Obr. 16: Události

Obr. 17: Zprávy TV Prima

Obrazová příloha č. 6 – Grafické zpracování

Obr. 18: Televizní noviny

Obr. 19: Události

Obr. 20: Zprávy TV Prima

Obrazová příloha č.7 – Live interview

Obr. 21: Zprávy TV Prima

Jméno: Veronika Kusá

Fakulta: Filozofická fakulta

Katedra: Katedra žurnalistiky

Název práce: Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT1, Nova, Prima

Vedoucí práce: Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.

Počet znaků:

Počet příloh: 21

Počet titulů použité literatury: 17

Klíčová slova:

Televize, televizní zpravodajství, hlavní zpravodajská relace, ČT 1, Nova, Prima, zpravodajský diskurs, diskursivní strategie, invariabilní prvky, diskursivní prvky, kvalitativní výzkum, diskursivní analýza, grounded theory, sémiotický koncept.

Anotace:

Práce se zabývá současnou podobou televizního zpravodajství. Pomocí kvalitativního výzkumu analyzuje strukturu hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT 1, Nova, Prima, a podává tak soubor invariabilních prvků, které jsou uplatňovány při jejich vzniku. Práce je založena na klasifikaci daných prvků, rozboru funkce a jejich popisu v rámci konkrétní zpravodajské relace. Zároveň zkoumá, jaké kompoziční prvky jsou relacím společné a v jakých se naopak odlišují, a poskytuje tak vzájemnou komparaci současných českých zpravodajských relací.